

KOTZÓ PÁL

gépészmérnök,
Budapest, VIII. Üllői ut 18-ik szám.

újant megvételre

CARRET R. és FIAI gőzmozdonyait, fa-, szén- és szalmafűtésre, gőzcsepítőket kettős tisztító szerkezettel, sorvetőgépeit.

JÁRGÁNY cséplőit tisztító szerkezettel és anélkül, különféle rostait, trieurőket.

KOTZÓ szab. három bárázdás vasekeit nagy munkaképességgel, szegekavágókat, repavágókat stb. 6003

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész évre 12 frt / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 8 frt / félévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt / félévre ... 3 * Külföldi előfizetésekre a postai költség megfizetésével is csatolható.

35-ik szám 1880.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 29.

XXVII. évfolyam.

MÁRKUS ISTVÁN.

(1847—1880.)

NAGYEMÉNYÜ életnek vetett véget a korai halál e hó 24-én. Márkus István képviselő, az ifjabb nemzedék egyik legkiválóbb készségű és tehetségű tagja, hunyt el még csak 33 éves korában. Képessége gyorsan érvényesültek, haladása, emelkedése nem ütközött akadályokba. S ha igaz, hogy minden sikerhez szerencse szükséges: úgy ő ezt sem nélkülözte. Mint szerény polgári család gyermeke alig hogy elvégezte tanulmányait, egymásután és esábitón nyílt meg számára az életpálya. A miniszteri fogalmazó csakhamar titkár, majd képviselő lett, s mint ilyennek sikerült magára vonnia az uralkodó figyelmét is, ki fogadtatásokról, udvari estélyeken hízog kitiintésekben részesítette. Szilárd hite lehetett jövője iránt s minden ismerőse fényes pályát jósolt részére. Kevés ember bir annyi vonzó és rokonszenves tulajdonsággal önmaga érvényesítésére, mint Márkus István bírt. A halál mindennek véget szakított. Pedig úgy tetszett, hogy a hosszú élet adományával is bőven el van látva. Deli, erőteljes férfi volt, s mint a sport szenvedélyes barátját, a vívás, lovaglás, evezés megacélozta. A tavaszszal azonban szivbaj támadta meg, s e betegség sorvasztotta azóta, napról napra közelebb vonszolva a sírhoz. Május hóban Kis-Martonba ment, nagybátyjához, Horváth Boldizsár volt igazságügyminiszterhez. Ott keresett üdülést, de betegsége gyógyíthatatlan volt s hetek óta küzdött már a halállal, gyakran napokra is elvesztvén eszméletét. Itt értek véget hosszú szenvedései.

Márkus István 1847. aug. 14-én született Szombathelyen. Tanulmányait a budapesti egyetemen 1867-ben végezte be s első hivatalbeli alkalmazást a miniszterelnökség sajtóosztályában nyert. Hivatala és irodalmi munkássága volt a szerény segédforrás, melylyel családját, derék anyját és testvéreit is el kellett látnia. A sajtó-irodából csakhamar átlépett az igazságügyi miniszteriumba mint fogalmazó; itt Horváth Bol-

dizsár követője, Bittó István, igen megkedvelte s titkárrá léptette elő. Ekkor (1875) történt az is, hogy Andrássy gróf magyar levelezőt keresvén, ki a királyt dalmáciai utazásában elkísérje, megemlékezett Márkusról, őt felszólítá ez utra, mire annyival alkalmasabbnak találták, mert mint egyéves önkényes, hadnagy rangot nyert s katonaság magatartása és ügyes lovaglása által volt ajánlatos. A király még később is többször fölemlítette Márkus

jelent. Később a Rákosi által szerkesztett «Reform» munkatársa lett, ennek megszűnte után pedig a «Nemzeti Hírlap»-ra, s e lap részéről mint harszeri tudósító vett részt Abdul Kerim tábornál a török-szerb háborúban. A háború után beutazta Törökországot s tapasztalatait vonzón irta le «Törökországi képek» című könyvében.

Visszatérve, a csikszeredai kerület képviselőül választotta, s ekkor kilépett az állami szolgálatból. Kerülete a rendezések folytán más kerületbe olvasztatván, 1878-ban Vas megye sárvári kerülete választotta meg képviselőjének. Ugyanez évben Toldytól átvette a «Nemzeti Hírlap» szerkesztését, s folytatta 1879 július végeig, mikor a lap megszűnt.

A török-szerb hárczterre utaztakor gróf Andrássytól is nyert ajánlólevelet és megbízatást, s jelentéseket a külügyi hivatalnak is küldött. A bosnyák hadjáratot mint Bienert altábornagy szárnysegéde elte át, s részt vett a breckai ütközetben. A főhadnagyi rang, a Ferencz József-rend lovagkeresztje és a hadi érdem lőnek jutalma. De ezen ősi táborozásban kegyetlenül meghűlt s betegem jött haza, — az vette meg alapját mostani halálos betegségének.

Mint politikus, a Deák-párt iránt lelkesült, s hírlapi cikkeiben sokat küzdött az ellenzékekkel. A fuzió után a Tisza-kormány híve lett. Az országgyűlésen kiváló munkamértékű ember: a szorgalommal párosult képességet; ezenkívül előadása is rokonszenves volt. Legelőször a közigazgatási bizottságokról szóló törvényjavaslat tárgyalásakor szólalt föl. A keleti kérdésben egy nagyobb beszéddel védte a kormány politikáját. A

bankkérdésben, s a 80 milliónyi bankadósságról is tartott beszédet a kormány mellett. E felszólalásai a kormánykörökben igen jó véleményt ébresztettek a fiatal képviselő iránt. A véderőbizottságnak eleitől kezdve állandó tagja és többször előadója volt, s az elszállásolási törvény végleges kidolgozásában sokat munkálkodott. A delegációba 1876-ban választották, s három év előtt a hadügyi költségvetés referense lett. Beszédei, hadi tudósításai a király figyelt.

MÁRKUS ISTVÁN.

SZÉPSÉG! EGÉSZSÉG! IFJUSÁG!

A Dr. Lejossé-féle valódi

RAVISSANTE

különlegességek központi főraktára Budapesten:

SVARCZ FRIDERIKA illatszertárában

városház-tér 9-ik szám.

RAVISSANTE felül minden eddig ismert szépségért, kitűnő eredményű és teljesen ártalmatlan; még 30 év múlva sem mutatkoznak káros befolyások. — Az arc, nyak és kezeknek bámulatra méltó szépséget eszközöl. Árak frt 2.50, és 1.50. Nappal használatik. — CREME RAVISSANTE a legjobb bőrápoló szer. Estve használandó. Árak frt 1.80, és 1.—. — SAVON RAVISSANTE igen kellemes illatu pipere szappan az arc, nyak, kezek finomítására és szépítésére. A 50 kr., egy doboz (3 db) 1 frt 35 kr. — POUDE RAVISSANTE a legjobb legkedveltebb, mert kitűnő, láthatatlan és teljesen ártalmatlan arczpor. Hőfehér vagy rózsaszínű 1 frt, és 60 kr. — POMADE RAVISSANTE 1 frt. — RAVISSANTE OLAJ 1 frt és RAVISSANTE HAJSZESZ

1 20 kr., a haj ápolására, melyek a hajkorpat 3 nap alatt megszüntetik, a haj kihullását megakadályozzák, és a haj növeését elősegítik. RAVISSANTE FOGPOR 50 kr., a fogakat hófehérre tisztítja, kellemes lágy és felfrissítő hatása mellett a foghúst és fogakat épen tartja. — RAVISSANTE SZÁJSZESZ (ára 1 frt) valamennyi eddig ismert szájszövet hatásában jóval felülmúlja: a fogfájást megszünteti, a szájat felfrissíti, a fogak bevégzett tisztítása után mint öblítőviz nélkülözhetlen, mert az ételmaradékok tökéletes eltávolítására, tehát a fogak megővésére lehetetlen jobb szert alkalmazni.

Raktár

Budapesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, és a legtöbb vidéki gyógyszerertárakban.

TERNO

cs. k. lottóban

egyedül csak úgy érhető el, ha birjuk ama számok kombinációt, melyeknek a húzáson ki kell jönnök. E számokból, mint egyedül titokkal, készséggel bír az általánosan ismert, és magas nyeresémet nyújtó lottószámkra kiválóan jó számok közlését kívánja, melyek egy «terno-játékutastásra» világosan elővannak írva, küldje be azonnal pontos címét, mire a számok küldése rögtön megtörténik. «A ki mer, az nyer» igaz közmondás, a miért is senki se zárja el a közelgő szerencse elől ajtáját, hanem hozasson azonnal egy ternojáték-combinációt, tegye be a számokat bizonyosan, s várja meg a sikert. 5611

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Mesék és aphorizmak.

Két kötet.

Kötve 1 frt 60 kr.

Az ECKSTEIN-féle befőttes hólyagpapiros,

kiválthópen alkalmas a befőttes üvegek bekészítésére, az eredeti gyári védjeggyel ellátva, mint már számos évek óta, úgy az ez évi időnyre is a legutányosabb eredeti gyári árak mellett kapható

Posner Károly Lajos,

csász. kir. udv. papiros és íróeszköz szállítóval. 5998

ZILTZER J.

Budapest, Dorottya-utca 5-ik sz.

Magyarországban az egyedüli 5979

drágakő-köszörölése és kőkereskedése, a hol drágakövek és fél-drágakövek legszebben mintázattak, egybekötve

véső-, domborító- és műnyomdai intézettel és pecsétbéllyeg-gyárral, minden e szakmához tartozó munkák a legutányosabb eredeti áron készíttetnek.

Művezető: SILBERMAN H.

drágakő-köszörölő és vésnök.

Videki megrendelések gyorsan eszköztetnek.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

VASUTKISAJÁJTITÁSI KÉZIKÖNYV.

Irtá Csuka Sándor.

Törképpel — Ára 1 frt 1 forint 4

Lőpor

és robbanó-anyagok

legjobban, legelőszöbben kaphatók

Éder Antal Gyula

első magy. kir. lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

HATSCHKE MIKSA

lőpor- és

Budapest, váci utca 23. sz.

lőpor- és robbanó-szer-

rek főraktárában

IV. ker. Ferenciek-tere 4.

mét is annyira felköltötték, hogy ő felsége több ízben kifejezett adott elismerésének. Legutóbb a magyar-horvát regnikoláris bizottságban működött mint jegyző, s a kiegyezési tárgyalásokban váltott üzenetekre adott válaszok szerkesztésében s az egész kiegyezési anyag összeállításában szintén jelentős rész jutott számára, de e munkálatokat már teljesen be nem fejezhette, s Falk Miksa vette át tőle.

Tavaly, 1879-ik év végén Márkus a delegációval Bécsben volt, s itt meglátogatta egyik barátjával Bécs leghíresebb orvosát. Az orvos megvizsgálta Márkust, s kijelentette, hogy a betegséget huzamosb gyógyítás után kilábolhatja; midőn eltávoloztak, az orvos visszatartá Márkus barátját, s azt mondta: «A képviselő ur nem élhet tovább egy esztendőnél, betegsége halálos és gyógyíthatatlan». S igaz volt. Márkus ezután még csak nyolcz hónapig élt. Ez idő szünetlen haldoklás vala. Folytonos pusztulás, fogyás, de fájdalom nélküli.

Halála a politikai és irodalmi körökben, s mindazoknál, kik e művelt és szerény modoru fiatal embert ismerték, mely benyomást tett. Holttestét Budapestre szállítják s a temetés e hó 27-ikére volt kitűzve.

Halálos ágyához táviratilag hívták meg testvéreit (egyik: Márkus Emilia k. a., a nemzeti színház fiatal művésznője) s régi jó barátját b. Kaas Ivort. Családjára annál fájdalmasabb a csapás, mert pár év előtt egy másik reményteljes tagját: Eleket ragadta el a halál, szintén ifjú korában.

Márkus Istvánban a jövő egyik olyan választottja veszett el, ki rövid, ifjú életében már eredményeket tudott fölmutatni, s élénk figyelmet ébreszteti működése iránt. Lapunk, mely az országgyűlés tagjait csoportozatokban szokta ismertetni, a legközelebb bemutatandó csoportzatban készült Márkust is megismertetni. Halála — fájdalom — előbb bekövetkezett, s a gyászos alkalmasszerűség most e csoportozatból kiszakítani kényszerít az ő képét és ismertetését, hogy sirjánál siessünk leróni az elismerést, melyre, — mindenki úgy hitte, — hogy még sok és fényes alkalom lehet!

Pados János költeményeiből.

Ural vidékiről.

Egy ezredének szárnycsattogása
Repült fölötted el, te sziklafal,
Két nagy világrész közt határvonal!
Hol a turulnak fészke és lakása.

Egy ezredéve, hogy jós rikkanása
Megrúnt; s azóta zeng a harcvidál;
Süvölt hadúr, tüzes villámmal;
De a csatának kétes a folyása.

Miként ha titkos sejtetem jelezné:
Azért feszüle annyi férfikar,
Hogy végre is ragyogjon a magyar?

Vagy elboruljon? nines ki fölfedezné.
Jövel tehát megint te jósmadár!
Szavadra ezek áhítatja vár.

Sylvester-éj.

(Olmütz, 1851.)

Már harmad évi ringatom magam
Egy boldogabb jövőnek álmaiban;
Már harmad éve töltöm ezt az éjt
Sejtelmekkel csalfa képível.

Mind összejárta már eszem, mit a
Hit és bölcsészet annyi századok
Történetével kapcsolatba hoz,
Tanácsol és tanít; mi ég fölött,

És ég alatt, s a csillagok között,
Reményt ébresztve és keblemmre írt
Árasztva, kegyelmesen csillogott.
Segélyt kerestem még a költemem

Szentelt körében is: de hasztalan!
Hiába minden! sorsom átka nyom.

Elmélkedésem szála elszakadt;
A lant kezemben sirt és összetört;
A könny kiszáradt; a sohaj kihalt;
De él a bánat; él a fájdalom!

Ez év lefolyta új tapasztalást
Toldott a multhoz: Ah! de nem hozott
Vigasztalást: csak a gonosz, csak a
Bünt leplezte le; s megmutatta mily
Hatalmas, és mily szemtelen; miket
Merészel; és mily kedvező siker
Kiséri mindenütt.

Tűrjön tehát
Ki tűrni bír; ki tűrni tud; kit a
Sors üldözbe vett: én el fogom
Viselni ezt az életet; de ha
Egyszer lerázom, és az Isten új
Alakba önt, megkérem őt, tegyen
Mivé akar: legyen virágbokor,
Mely könnyözöntől ázik; vagy mező,
Melyet pirosító vér termékenyít;
Vagy pusztá, hol csak jajkóró terem;
Vagy érzéken kő; vagy jégzobor;
Avagy koporsó, melyben a jog és
Szabadság síri csendben alszanak;
Vagy szikla, nagy mint bárczorom; s ha kell.
Az elnyomott igazság zárköve; —
Minden! — csak ember ne!

JOBB KEZEM.

ELBESZÉLÉS.

IRTA BAKSAY SÁNDOR.

(Vége.)

XI.

Ardayék vendége lettem, s másnap Ardayal együtt mentem György bácsikék látogatására.

Egy ütközetre. Ez lesz az utolsó ebben az életben. És a legszomorubb, mert előre tervezett visszavonulás lesz a vége. Futás és önkéntes vereség.

A tágas udvarra léptünk először is Esztikét pillantottam meg. A tornácra állt, mint egy virágzó oleanderfa; s a mint észrevettem bennünket, kilépett a tornácából, s jött elébünk.

Komolyan s tiszteletteljesen közeledett, két szemét hol a grófné, hol rajtam nyugtatva meg. Látszott, hogy még csak a grófot ismerte föl.

Most kezdődött az én harezom.

Mit! erről a boldogságról önként akarnál te lemondani, te — férfi? kérdé tőlem az én balkezem, hevesen ütvé oldalamba, mintha még most is ott függene a kard.

Már csak néhány lépésreire voltunk egymástól. Fölmert, és egy mosolyt bocsátott előre. Ez a mosoly ismét észrehozott.

Mit! ezt a napsgárgat akarnád te magadhoz bilincselni, te árnyék? kérdé most az én jobbkezem, zsidbadtan csüggesztve le csonka törzsökét. Vissza!

«Elek! te vagy-e?» kérdé az én szép hugom, kitérva karjait, s az egyiket ottan karomba fűzve.

«Nem, Esztikém,» feleltem elegikus hangon, «csak az árnyékom, a mint látod. Egy szegény koldus...»

«Akkor hát koldulok koldulok magamnak egy darab kenyeret, a »feleségemnek« pedig egy pár csókot,» szolt az én pajkosom a gróf elé kannyarodva, a ki egy szempillantás alatt ki is osztotta a »feleségemnek« a kért alamizsnát, s utána udvariasan megcsókolta azt a kezét is, kivel a szoltárjában fordít.

«No mármost tegyék kósárba,» mondá Arday tovább fűzve a zálogosdiból vett képet.

Egy szó sem jutott többé eszembe a jól átgondolt bus orációból, mihelyt az egy pár csókot kósárba helyeztük. Milyen nehéz volt! Alig birtam odáig vinni, a hol az én jó Györgyné

néném ajkairól meghallottam, hogy «Gazdag az isten».

Még György bácsi hatalmas tüzelését kellett kiállanom, mint egykor a peredi mezőn a muszkákét. «Hát, mind ilyen a katona? Hát! ha a legény megvágja a kisluját: mindjárt kötelek kössön a derekára? Bezzeg tudta szóval a László atyafi ur ma két hete, mikor behajtatott hozzánk úgy is mint vendég, úgy is mint félreértett atyafi! (Értette a bagoly!) «hogy az ő Albert fia milyen nagyra vitte!» (Elég baj az neki.) «Hogy a szegény Elek milyen szegény ember! (De honvéd volt, vitéz volt.) «Hogy papnak sem kellett» (Hát aztán? nem is szorult az a lélekocsura!) «Hogy a kezét is ellőtték». Hát aztán? nem is becsületes vőlegény, a kinek most két keze van! kéz helyett majd adunk mi kezét, ugy-e lányom? Hanem azért — már csak kiválsom, — magam is kocsiá ültém ám, mihelyt eltávozott, meg sem mondtam itthon, merre megyek. Fölmertem arra föl, föl! Haj haj! milyen borok teremhetek ott. Persze azt nem volt muszáj tudni akármiké. Hanem azért én tudok mindent. Mondhatom szép az udvara öcsémuramnak! Azok az ökölyi lányok úgy tartják mint a tükör. Hanem az öreg Barnabás ház ugyan megemlegeti a muszkákat. Alig birtam megállni, hogy be ne köszönjek. De csak fordítottam a gyeplőszáron; hadd maradjon úgy, a hogy elkezdtem.»

Én már ezeket hallottam is nem is; mert már akkor Esztike ujján ragyogott a Barnabás-Dán ág asszonyainak anyáról menyére szálló ősi örökeje.

Egy hónap mulva mennyegzőnket ültük, melynek három napig kelle tartania, mivel azokban a ködös esztendőben egyébbel sem lehetett demonstrálni, mint lakodalmakkal, — s mivel a mi pátronusunk és kollegánk, a főnök, minden folyamodás nélkül ennyire írta meg az engedélyt. Azt pedig meg kellett tartani, mert ostrom-állapot volt. Parancsoltak az emberrel.

Ipamnak ragyogtak a szemei. Hogyne! Egy olyan vő, a kinek ellötték a jobbkezt a forradalomban! Akármilyen nagy ur is megirigyelhetné az ilyen szerencsét.

Csak még legalább az egyik lábom volna fából! Szinte látszott a szeméből, hogy ez lenne a boldogsága koronája.

No, de így is meg kell vele érni, gondolta magában, és tovább szötte terveit, fennszóval nevet már, a mint a sok kiállott áldomás miatt megoldott a nyelve.

Hogy melyik tanyát adja nekünk, hány ökörről és mennyi birkával. Hogy én nekem semmi dolgom sem lesz azzal, csak kilovagolok, mikor kedvem tartja; és mikor megunom ezt az állapotot, akkor betesz a városba szenátornak.

Mikor az ebédől fölkelünk, azt mondom az én Esztikémnek:

«Már most hát kedves, szép jobbkezem, menjünk haza!»

«Haza?» kérdé az én ipam nagyra nyílt szemekkel, — «hát most hol vagytok?»

«Itthon», feleltem, «de otthon a helyünk.»

Sohogy sem akarta megérteni, hogy mi különbség van az itthon és otthon között. Azután elkezdett hivatkozni gazdai kötelességeire, hogy a vendégeket mind szétriasztom, ha távoznak, a mi neki nagy kisebbség lenne; még be is csukják pedig, ha az engedélyezett három napot csak egy órával is megrövidíti: a mi tehát veszedelem lenne; a cigányokat is három napra rendelte, a kik tehát viszkövetelést formálnának. Ha idő előtt kellene távoznunk: ennél fogva a kisebbség és veszedelem még kárval is járna.

Azután alkudozni kezdett. Maradjunk hát, mig meg nem unjuk.

«De mi már meguntuk ám; ugy-e Esztikém?»

A háládatlan leány pirulva koczkáztatott egy gyenge igent, azután az apja nyakába borult, hogy ne haragudjék; mit György bácsi még jobban szívére vett.

Végre is az én kegyes pátronám, az eleven kis grófné jött segítségünkre.

«Persze!» támadt György bácsira. «Maga György bácsi! Magának csak az kellene, hogy itt mutogatná a katona fiát, a honvéd vejét, hogy másnak nincs olyan! Minek maradna itt? Hogy összeüljenek a Bélával várni Napoleont, meg az ázsiai egyesült státusokat! Itt konspirálnának, ujságot járatnának, meg mindent. Aztán az lenne belőle, hogy megint elvinnék katonának a vejét. — Hát majd mikor összepörölnék, hová szalad haza az a szegény asszony, ha itthon maradnak? Maga György bácsi!»

«Már ha a grófné Nagysága is úgy akarja, hát nem bánom!» szolt megadózzott hangon, «hanem —»

Itt szénézett, s a hogy látta, hogy Esztike távozott az utrakészüléshez, újra elfogott:

«A feleségedet víd a hova akarod, de az unokáimból majd én parancsolok.»

Arday, ki az egész vitához nem szolt, bucsuzásra megölelt. «Pajtas! attól félttem, megszűnsz pajtasom lenni. Most kétszeresen az vagy. Jól teszed, hogy mégy.»

Azóta bizony sok idő elmúlt. Az én édes Esztikém jobbkezem lett nekem. A dugszdag parasztlánynak sohasem jutott eszébe a tanya, a tejjel és vajjal mosott puszta utak, a kertész-nékel és juhásznékkal való leszámolások gyönyörűségei. Egyszer sem pirult ki homlokán az a gög, mely a lábszámban veti gyökereit. Szereti, kényeztetni ezt a sok czedá lányt. Pirongatja, oktatja, mosdatja, öltözteti. Azt mondja, ezekből választja még a menyét is. («Jaj lányok!» suttogott Irtó Rózsa, és a leánykák összenevettek.)

Eleinte sokat hívogattak bennünket «haza», de mindig volt valami akadály, hála Istennek! Először a kis Jenő, azután a kis Barna, azután a kis Elemér....

Hanem bezzeg mikor fölseperedtek, szerzett magának kárpótlást az én ipam. Mint a karvaj, egy csapott kőzék, vitte haza, és ott tömte beléjük a kevelységet.

Most már öreg ember vagyok, belehalnék, ha mozdulnék. Nem bántok senkit, engem sem bánt senki, még a tanfelügyelő sem; pedig az nem más, mint Albert öcsém, a mint mindjárt kiviláglik.

Szegény apám rég meghalt. De látta unokáit s azokban vigasztalódva halt meg. Majd valamelyik visszaszerzi a Barnabás-Dánok régi fényét.

Én miattam már nem is lesz abból semmi.

Nem tudom, a Jenő fiam is hogyan fog hozzá, mert az öreg apja igen elsejesztette. Megépítette neki a Barnabás udvart a Hernád partján, hogy tultesz a Tamásék kastélyán, azután megtette a gyereket képviselőnek Dán Albert ellenében, s most az én fiam a fő fő habaré, hogy szinte szegénylenem. Mindez sok pénzbe kerül. Hiába mondja pedig az öreg apja, hogy ne gondoljon vele: a pénzszerzés nem emeli a Barnabás-ágot. Ám te lásd jó fiam! a magadét szóród. Hanem a Barna, a ki Zürichben furja a hegyeket és építi a hidakat, — aztán meg az Elemér, a ki Berlinb.....

«Hol vannak azok a leveli békák?» hangzott most a lugas közelében egy kegyetlen szöveget, mire a leányser megremezve menekült volna ki a lugas nyílásán, — Irtó Rózsa vezérelte alatt.

De már akkor az öreg ur elállotta a kijárást egy izmos leveles paréjjal.

Rózsa merészen szökött ki a haragos papa jobb hóna alatt, hogy a bosszuálló paréjnak csak a vége érínthette a leányka tunikafodrait, a ki kiszabadulván, kacagva szaladt a székfűbokok között a kertajtó felé.

Ott szemközt jött velük egy szép, kegyes tekintetű matrona, egy kerti seprével.

Rózsa egyenesen hozzámenekült. A leányok körülrajosták és csókolták a kezét, a ruhája szegélyét, a hol hozzáférhettek. Kedves, aranyos jobbekünk!

Akkor Rózsa kivette a matróna kezéből a seprét, és elkezdék sepregetni a kerti utakat.

«Tiszára ám lányok, mert holnap vasárnap lesz!» szolt Rózsa a többihez, miközben fölegyesedett és egy szőfogadatlant fűrtöcskét hártva vissza a homlokáról, a matróna után nézett.

Nem tudom, engem a tekintet nem azt mondotta-e: Hátha ezen választ menyének?

Ki tudja? Olyan csipkerózsa fejről, mint a Rózsáé, senki sem állhat jót, hogy mit gondolt.

Képek a Margitszigetről.

Vidéki ember, ha csak két napot tölt is a fővárosban, nem mulasztja el meglátogatni azt a kis paradicsomot ott a Duna közepén, mely a maga nemében bizonyára a legszebb pontja ennek az országnak s büszkesége lenne bármelyiknek is.

Egész kis állam, — díóhejban. És pedig a civilizáltabbak közül való. Természet és művészet versenyeznek benne, hogy kedvessé, vonzóvá tegyék.

Megvan csaknem mindene, — írja a sziget egyik krónikása, — a mit a modern felfogás a civilizált kis állam fogalmától megkíván. Van két kikötője, mind a két végén egy-egy félóra hajóközlekedéssel. Van postahivatala, mely ide is rendszeren elvezeti a világáramlat lüktetéseit. Van vízvezeték, mely behálózza egész területét s öntöző készülékeivel oly tenyeszetet idéz elő, hogy bámulya áll meg előtte a sok világot látott ember is. Van gázvilágítása, mely meghosszabbítja a nappalt s nem bizza a világosság terjesztését a jó csillagokra, mint annyi nagy város. Van távirója és vasútja, gyönyörű épületei, nagyszerű ültetvényei, százados fái, nyílt mezeje, hársónysima pázsittal, árnyas buvóhelyei, a föld mélyéből kiereszkadt földelmi forrásai, melyek természetes meleg víz képeben szökeltetik föl üdítő és gyógyító kincseiket, — van rendeszet, sőt még törvényhozása is, a miről a fák sudarára ragasztott figyelmeztetések tesznek tanubizonyosságot, külön határai, sok százados nevezetes multja, írott és faragott dokumentumokkal, virágzó jelenje s bizonyára a multnál és jelennél is sokkal szebb — jövője. És van a főhercege, a ki kiváló szeretettel csügg ez atyai öröken. Szóval bir mind ama garancziákkal, melyek egy kis kulturált fennállását és »virágzását« biztosítják.

Képeink csoportját nem követhetjük abban a sorrendben, a mint azt a rajzoló ónja, nem az egymásután, hanem az artistikái összeállítását tartva szem előtt, együvé állította. Mi a látogatók rendes útját vagyunk kénytelenek választani s miután a budavári magaslát éjszaki fokáról futó pillantást vetettünk az élénk tároló szép panorámára, a szöke Dunára, melyen túl Pestnek egy része, innen Budának a császárfürdő körüli része, Buda-Ujlak és Ó-Buda, a víz közepén meg a szép Margitsziget is látszik az új hid egy részével: beülünk a hajóba és kikötünk képzeletben az alsó beszállónál.

Hatalmas fák borítják itt el szemünk előtt az alsó vendéglőt, melynek csak felső kis része látszik elő a fák koronái fölött. Katonazene hangjai üdvözölnek az oszlopok vendéglő előtti térről, hol lámpasorok között százi állnak a fehérre festett kerek asztaloknak és székeknek, melyeken tarka közönség foglal helyet.

Két évtized előtt e vendéglő helyén egy elárvult majorság állt körülöve dudvával, bozóttal. Midőn a sziget nagyszerű átalakítását munkába vették, őt látnyi földregetget emeltek le innen s ekkor nagyszerű, 10 láb széles alapfalakra akadtak itt, melyek tökéletes négyyszögben futottak, roppant kiterjedésben, minden sarkon vártornyok alapjait mutatván. E roppant épület lehetett a régi krónikák által említett János-vitézek kastélya, vagy annak kőrfala.

De forduljunk a sziget alsó csucsa felé. Gyönyörű kilátás tárul itt elénk. Ott látjuk magunk előtt a testvér-fővárost Pestet, szabályos palotáival és Budát, királyi várával. Jobbkez felé, mintha holdja volna a Margitszigetnek, egy kisebb sziget áll, eltakarva a Rózsahegyvet és a budai vízivárost. E kis sziget még ösvilág, bozót és dudva tenyészfái alatt s csak a tej- és savókura látja hasznát, menedéket adván a tehéneknek.

Az alsó csucsról látjuk a Margit-hidat, mely úgy volt tervezve, hogy szárazlábbal is el lehetett jutni a szigetre, — azonban a földnyelv, mely a szigettel összekötötte a hidat, még mindig várakoztat magára.

Üljünk föl azonban a vasutra s tekintsünk kissé körül a szigeten. Megkerüljük az alsó vendéglőt, melynek a sziget belseje felé néző oldalán már nyári lakások vannak, a svájci alakra épült kocsiszin mellett fölülve a könnyű, széllős vasuti kocsi, — a leggyönyörűbb fa- és bokorcsopozatok között vezet el utunk. Balról az itt-ott megtrikult fák között kilátás nyílik a Dunára és az ó-budai Dunapartira. A fák nehélg egész alagutat alkotnak összehajló lombjaikkal, majd meg bepillantást engednek a sziget belsejébe, a többi közt arra a veresfenyő-partiára, melyet egyik képünk mutat. E faesopozat emelkedett dombháton áll. Itt sejtik azt a helyet, melyen egykor, régi okmányok szerint egy falu állt: Pálfalva, a mit a boldog emlékeztető József nádor egy lelete is megerősíteni látszott, ki e helyen tömördek konyhamaradványokat és cserepet talált.

A sziget közepe táján, jobbra a fölfelé haladó vasutól, látjuk a főhercegi lakot, melyben a boldogult nádor oly örömet idézett, s melyet József főherceg is lakásának választott. A ház oldalában, folyondárral félig beszöve, áll a premonstreiek Szent-Mihályról nevezett egykori templomának, — a sziget legrégibb épületeinek azok között, melyeknek nyomai még föl ismerhetők, — még ma is nagyszerű omladéka, góth faragványu ablakaikkal. A főhercegi nyaraló előtt hatalmas platánok terjesztik el terebélyes ágait s a virágágyak között itt nyílik a tulipánfa is, melyben az öreg nádor egykor oly nagy örömet talált.

De ime a vasut megáll. Itt vagyunk a felső kikötőnél. A nagy furdőház, ragogó kupolájával, hatalmas szárnyaival, előtte a hasonlíthatatlan üdeseű messze nyúló gyepszőnyeg, ezen túl a nagy szálló s tul rajtok a nyaralók egész sora, itt vannak elöttünk. De mi a meleg forrás épületéhez sietünk. A nagy fáradtsággal s még nagyobb költséggel furt forrás bőven szökelteti föl a vizet egész az épület tetejéig, hol a forrás legmélyéig benyúló csőből kömedenczébe omlik elő a víz, hogy a budai oldal felé, gyönyörű zuhatagot alkotva, lerohanjon a romlakra épült lakról a Dunába. A Duna felől tekintve, valóságos természetes szécsenek látszik az egész s a zöld nyálkás réteg, melyet a víz a kőkre százados moh gyanánt vont, még meggyőzőbbé teszi a családást.

A forrásnak csak fölőleg víze omlik a Dunába. A többi a furdőmedenczét táplálja s az ivócsarnok csapját.

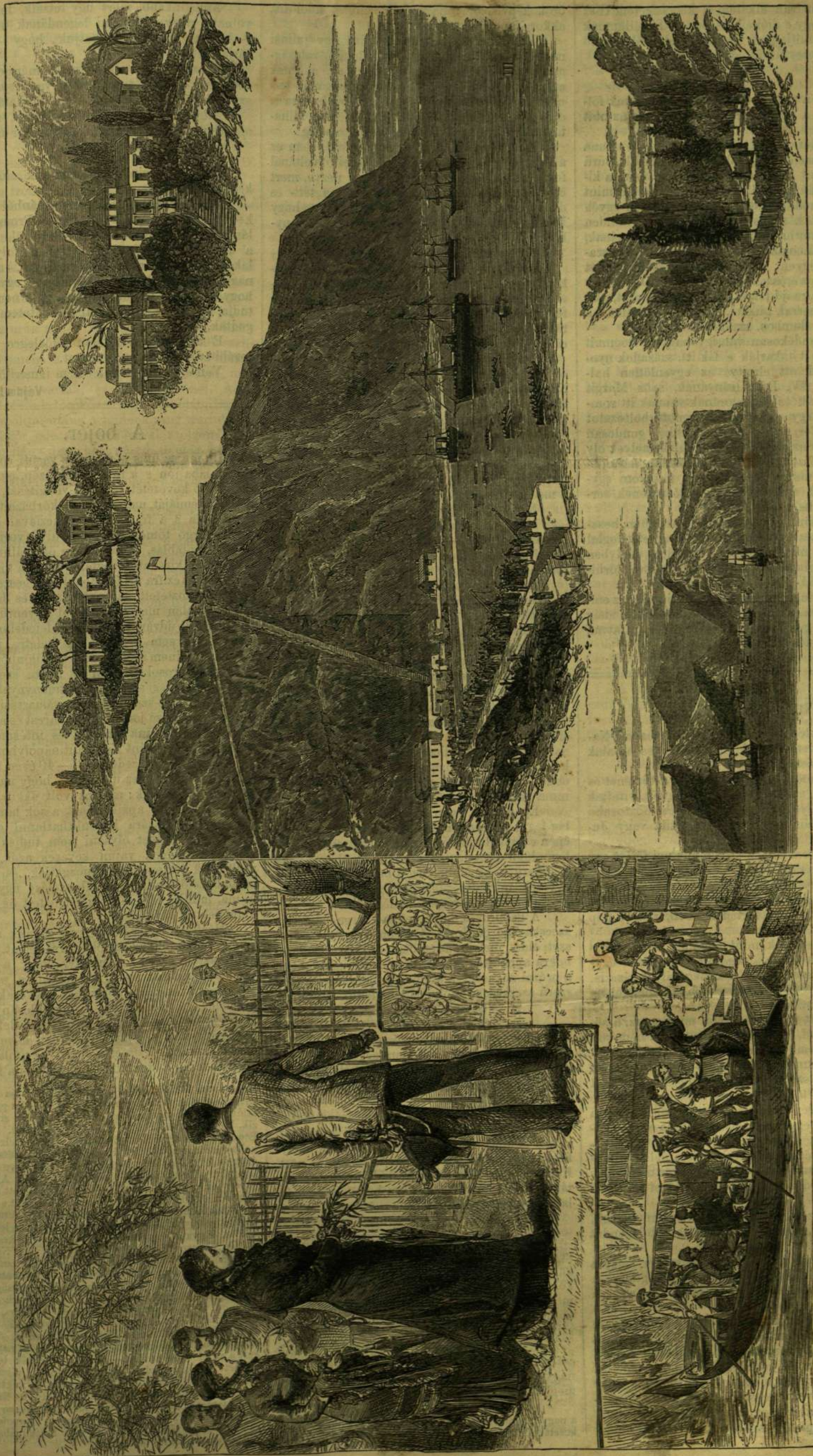
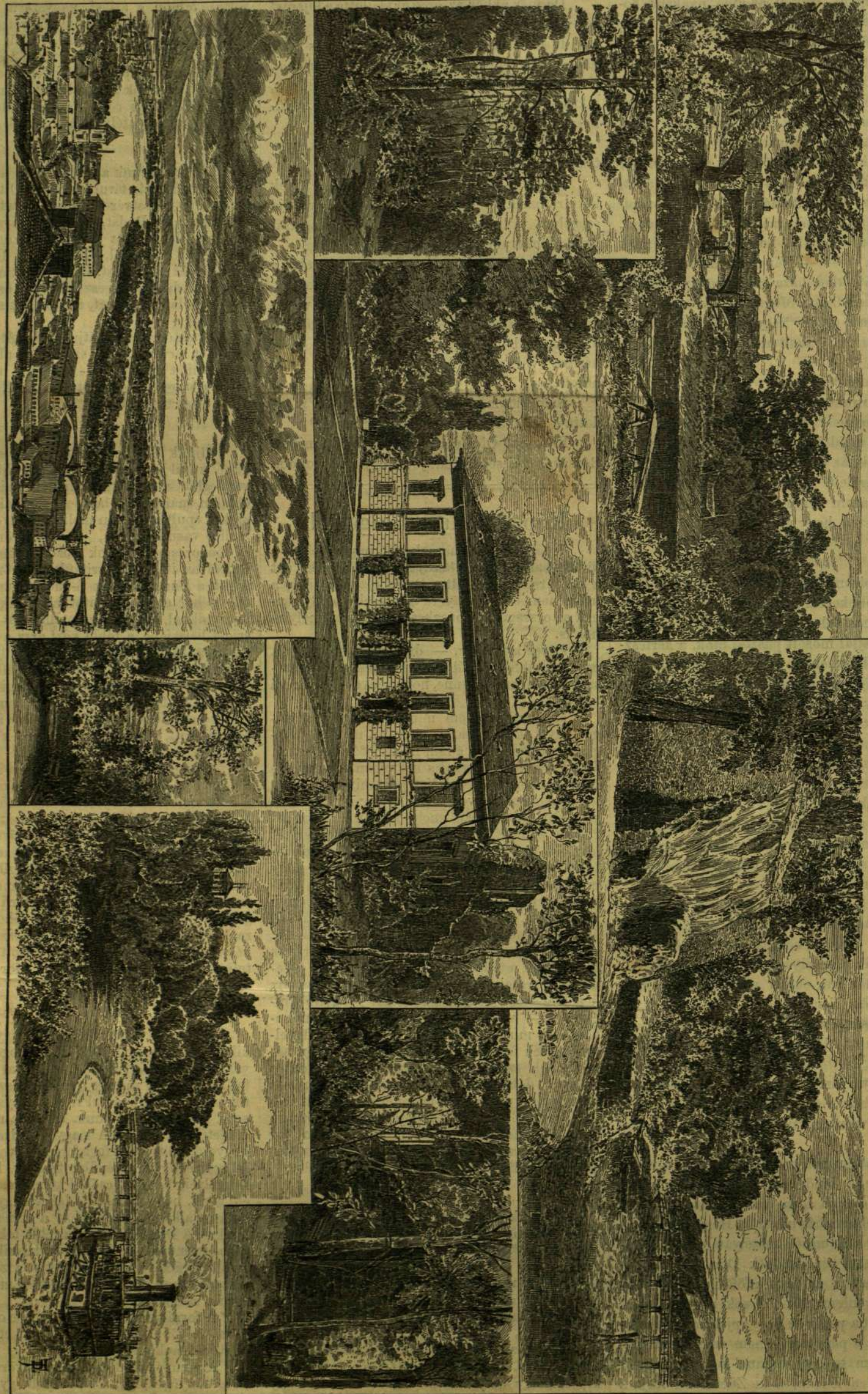
A pompás furdőház, a gyönyörű nyaralók, virágzónyegyek, gondosan ápolgt gyepék, — a vízemelő gép háza, a vízvezeték tornya, s mind, a mi itt környez, a legmodernebb kultura hatásával van reánk s miután az ellentétek vonzák egymást, szinte jól esik kissé fölvaltánunk a kultivált világot egy kis vad romantikával.

KILÁTÁS A SZIGET ALDÓ HÉSZRŐL, A KIR. SZIGETRE ÉS RUDÁRA.
VILÁSPÉNYŐ CSOPORT.
A SZIGET ENOMÁKÁJA.

KÉPEK A MARGITSZIGETRŐL. — DÖRRE TIVADAR BAZZA.

FŐHERCEGI LAK.
JANUS PÁL.

A VIZSIS ÉS A FELSŐ KIKÖTŐ.
AZ ALDÓ KIKÖTŐ.
A BOKOR.

EUGÉNIA É. NAPOLEON SIBJÁNÁL.
KISZÁLLÁS A SZIGETRE.

EUGÉNIA CSÁSZÁRNÉ LÁTOGATÁSA SZENT-ILONA SZIGETÉN.
A SZIGET KÉPE ÉSZAKKELTŐTŐL.
A „TROJÁN” HAJÓ MEGÉRKÉZÉSE JAMSTOWN KIKÖTŐBE.
I. NAPOLEON SIBJA.

LONGWOOD.

Erre is van alkalmam a kis szigeten. Hisz említők, hogy e dióhéjba szorított kis államnak történeti múltja van s messze időkről beszélő emlékei. Keressük föl azokat.

Eddig a sziget budai oldalán haladtunk föl felé, most a pesti parton tegyük meg az utat visszafelé.

A sziget közepetáján, közvetlen a Duna mellett, kissé dombosabb hely emelkedik. Sűrű cserjés borul itt egymásba, összeszövődve a kiemelkedő fák ágjaival. Összekuszálódtak, a mint a jó isten nőni engedte. A sziget minden egyéb részén látszik a gondo- és szeszövénye, minden egyes fát mintha mindennap megmosdattának, megbereválnának, kicsinosítanának, hogy szalonképes legyen; itt a természet szabad kezét látjuk a maga erőszakolatlanságában. Odább egy kis fenyves, majd ismét gyertyánfa csoport, váltakozva juharral, bükkal, sommal, vadalmával, egyenetlen, dombos, szakadékos talajon.

Ez színdekosan van így hagyva. Régmúlt idők emlékeit takarják e fák itt, századok nyomai vannak ott elrejtve az egyenlőtlen halmozatok alatt. IV. Béla leányának, szűz Margit templomának és kolostorának vannak itt romjai. Emitt egy oszlopfejezet, amott boltozatot tartó heveder, ismét egy szöglet, gondosan kifaragva, s az annyi százados falak, melyek oly tiszteletes viszonyosság után is tisztán feltűntek az itt emelkedett Árpád-kori templom egykori alakját, a királyleány gyónószékének, terdplőjének helyével.

A romtörmelék hatalmas dombokban, hosszú árokfoltokban tekintélyes területet foglal el e helyen, mind megannyi sírhalom, melyben hát század omladéka porlanak eltemetve, körülötte bozóttal, mohával, vadvirággal.

Méla, andalító hangulat szállja meg az embert e helyen, s csak az alsó kikötő felől időig is elhangzó gözsp riasztja föl, eszébe juttatván a hazatérési idejét.

—rs.

Napoleon emléke.

A Napoleon név a legszebb név, maga I. Napoleon minden kétségkívül a legfényesebb alak a világtörténelemben.

Mikor még ő nem volt, akkor a történet és élet bölcsői, a költők még vitathatták, vitatták is, kinek pályája tündöklőbb, ki családostabbi jelenség: Sándor, Hannibal, Atila vagy Julius Caesar?

Tehát nem volt, a ki valamennyi fölött egy fejjel kimagaslott volna.

Ma már ez többé nem vita tárgya. Van egy alak, a kinek dicsősége mindent homályba borít, a ki úgy áll a történelemben, mint a nap a csillagrendszerben.

A ki nemcsak mint általános lángész hasonlít a naphoz, mely sugarait mindenfelé egyaránt löveli szét, de a kinek még pályafutása is, a természeti világ legfényesebb tüntetéséhez, egészen hasonlatos.

Ugy kelt föl a láthatárra, mint amaz, a sötét éjszakából. Nem előztek meg őt, nem volt lépcsője semmiféle társadalmi előny; nem segítette elő semmiféle töle idegen hatalom, csupán saját ereje, szellemének kárado fényzője. A tengerből szállt föl, a tengerbe szállt alá. Eleinte a látkör szélén fényelt, szembe tűzött; aztán fokozatosan egyre emelkedett, lángja egyre szétáradóbb lett, fejké felé, fölöttünk ragyogott és valósággal süttött; elérte a delelőt, honnan főlebb már nem juthatott, és aztán lefelé haladva, leáldozott a verben, melyel előtette a világot.

Nincs az a költői képzelet, mely ennél szebb, nagyszerűbb, elragadóbb, büvöletesebb legendát álmodhatnék.

Azért nem csak azt érezi az ember, hogy a multnak, de hiszi, hogy ez már a végtelen, a láthatatlan jövőnek is legfényesebb, utóérhetetlen tüntetése.

Olyan ő a történelemben, mint Shakespeare remeke, „Coriolanus” a költészetben. Az avatott lélek érzi, hogy e műnek nincs egyetlen betűje, melyet kivenni és jobban helyettesíteni lehetne.

Az ő életének nincs egyetlen mozaikja, melytől elválasztva nem volna legszebb, legköltőibb, legfényesebb, mint a hogy az éppen megtörtént.

Ő a legfényesebb emberi fogalomnak

örök képviselője: ha a dicsőségre gondolunk, akkor Napoleonra gondoltunk.

Élete kerek, befejezett, mint egy juliusi napé, melynek neve, a mi nyelvünkön, valósággal benne van keresztnevében. Ő az, a kinek azért kellett elbuknia, mert ez nagyságának természetes következménye volt, s azért bukása is oly szörnyű, mint delelés volt. Hiszen nem állhatott meg ott, mert különben elégne a világ!

Nemelyek azt hiszik, hogy a történelem ez alakja, éppen dicsőítendő vakító, kábító voltánál fogva veszedelmes az emberiségre nézve, mert örökké csásos eszményképe marad a tett- és dicsővágyas ifjúságnak, s ez a helyett, hogy Washingtonot, őt választja követendő bálványképül.

Ne tartsunk ettől.

Napoleon örök, de kétségbeesett eszményképe marad a dicsővágyaknak. Az őringők nem veszélyesek, pedig csak őringők bízhatók, hogy a földön, a hol két falevél nem egyforma, a történelemnek ily mozaikja ismételteti magát. Ő nem csak fölmúlhatatlan, de egyáltalán utóérhetetlen! Lasciate ogni speranza!

Austerlitznél a dicsőség nem csupán magára Napoleonra nézve érte el tetőfokát, de az egész történelmi időre, az emberi nemnek azon egész életkörülményére, melynek megsejti az özőnvezet kezeik, melyek elmosás a piramidoakat, mint vakandurásokat, letörlik a történelem tábláját, a föld színe parlagon marad, hogy utána megint egy újabb Ádám-ivadék kezdje ott, a hol a másik elhagyta.

Nem; több Napoleonja nem lesz a világnak. Mert ha ember születnek is hozzá, nem lesz hozzá többé — világ.

Napoleon maga után betette a hadistenek Pantheonjának ajtaját.

Az ő sirja határköve amaz időknek, melyekben az emberiség a tömeges működésben kereste tett- és dicsővágya kielégítését.

Most már az egyéni képességek versenyének, az egyéni uralomnak korszaka felé gravitálunk. És pedig éppen azért, mert a tömeges működést a végtelenségig, tehát ad absurdum viszi a jelen kor rendszere, a tömeges mozgathatatlanságával. A hol mindenki színészsze válik, nem marad néző közönség és megszűnik az előadás.

A katonának dicsősége, a verekezéshez tér kell, és a tömeg maga veszi el önmagától az ehhez való tét. Nem mozgatható, meg kell szűnie a harcnak, mint a tűznek levegő nélkül.

Épen most, épen azért, mert az egész világ fegyverben áll, mert minden ember harcra, épen ezért állunk közel azon fordulathoz, melyben előbb diestelen, később lehetlenné válik a háború és az emberiség a béke műveiben, az egyesek miriádszerű képességeik kifejtésében keresik majd dicsővágyuk kielégítését.

A háborúzás költségeinek vége van. Egy szeccskavágó gép működésében nincs oly szépségeti oldal, melyért az ember lelkesedjék és darabokra aprítsa magát. A hadvezéri genialitást a prózai sokaság, a személyes vitézséget a gépszerű szerkezet pótolja és lehetlenné egyszerre.

Ugyan kinek volna kedve Gyöngyöstre erőltetve, — ha ez élet egyáltalán nem gyöngyöt?

A katonai maholnap nem egyéb egy kukoricaszemmel a morskó gépben. A hadvezérek — masinisták, az győz, a ki jobb gépet, olesőbb mozgató erőt talál ki.

Nem, én nem féltem az emberiséget Napoleon eszményképének büvös, szédítő hatásától. Olyan ő, mint az a legmagasb hűségű, melyhez egy földindulás elzárta a fölvezető utat. Közébe az a jövő között egy áthidalhatatlan örvény támadt: ott fenylik ő a magában, örök család tárgyaként, mert örökre — elérhetetlen!

Utódai, úgy látszik, végzetes rendkívüliségei közül már csak a szerencsétlenség, a tragikai katasztrófa nagyszerűségét örökölték. Erkölsileg, szellemileg nem voltak oly nagyok megközelítőleg sem, de esésüknek, hogy úgy mondjuk, fizikai méretei mégis hasonlóak és szinte megrázók.

A világhívat egykori királylányja, Eugénia császárné, a zulu földön elesett fia sírjától a nagy trónalapító sírjához zárandokolása, a legmeghatóbb jelenségek egyike.

* A „Trojan” hajó, melyen a francia excsászárné és nagy tengeri zárandokolást megtette, a Fokföldről érkezett Sz. Ilona szigetére, I. Napoleon börtöne helyéhez.

Annál inkább, mert úgy tetszik, mintha ez volna a nagy napoleoni legendának utolsó és — ha igen, hát elmondhatjuk, hogy — méltó zárjelenete.

Érezzük, hogy a katasztrófa már nem fokolódhatik, a nagy tragédia be van fejezve. És szinte kívánjuk, hogy ne legyen folytatása.

Alig van a történelemben jelenet, melyhez alálírásul inkább illenék a nagyszerű mondás: Sic transit gloria mundi!

E jelenet színhelyeit tüntetik elő alábbi képeink.

A földön déli oldalán az Ozeánból kiemelkedő szikla, melyhez az ujkor Prometheusa lánczolja volt hat éven át, 1815-től 1821-ig, a két egyszerű épület, melyben folytatott lakott; az a szintén egyszerű tér, melynek nagy négyszögű kövére elegendő volt egy N betű, hogy a világ és minden későbbi idők nemzedéke tudja, miszerint abban Napoleon tetemei nyugodtak.

E tárgyakhoz valóban fölösleges minden további aprólékos magyarázat.

Van-e, ki e történetet nem ismeri?

Vajda János.

A bojér.

Ha ma az utas kényelmes vasuti coupéban Romániába jön s a fővárosnak szép, európaias utcáit, jó kövezetét, légszusz-világítását, színházát, akadémiáját, nagyszerű közközházait, lakatnyait látja s a francia eleganciával öltözött utcai sűrű tömeg közé vegyülve, végignézi a nagy üveg-táblás, művésziesen összeállított kereskedelmi kirakatok végétlen sorát, a tömörkedő bérkocsit és cifra uri fogatokat, az egészen franczián öltöztetett katonaszízeket és ha megláthatja talán magát a katonai egyenruhát viselő, nyitott udvari hintón járó fejedelmet: bizony észre sem veszi, hogy keletre jött; a külszín majdnem semmiben sem különbözik más európai fővárosokétól, sőt az állam szervezete sem, mert hisz szabad alkotmányával, teljes sajtó- és szólás-szabadsággal, választási joggal bíró nemzet közé jöttünk s Bukarest és a román nép közelebb áll ma alakjára és intézményeire nézve Párishoz, mint Konstantinápolyhoz.

Az ifjabb nemzedék, a 35—40 éves alóliak, úgy bele szoktak ez új rendbe, hogy nagyobb részt nem is tudják: miként volt akkor, mikor ők születtek, sőt apáik írását, a sok hangu román nyelv leírására hasonlíthatatlanul szélszerűbb kirill-betűket olvasni sem tudják. Előre rohan mindenki; vajmi kevesek azok, kik a mult idők történelmét lapozgatják, és felszázaddal ezelőtti állapotok elbeszélése úgy tűnik ki ma, mintha félezed rége elfeledett és alakjai kelnének föl sirjaikból.

Másfelől ismeretes ugyan nálunk a bojér cím; tudják, hogy az oláh urat jelent. Leginkább aztán az a vélemény, hogy a bojér szomszédjainknál az, a mi nálunk a mánás. Minthogy azonban a bojér név már csak a történelem, a közéletben s hivatalosan pedig a minisztérium, a százezer forint jövedelemmel bíró földesurat is ép úgy egyszerűen dommulának, azaz: uramnak czimezik, mint az utolsó földmivest, mint a domnule kellert, és a tanár a

Jameson kikötőjénél a sziget kormányzója és környezete várták a nevezetes vendéget s egész processzió indult el Longwood felé, hol I. Napoleon sirja létezik. Meglátogatták a The Briars nevű villát, hova az Európától rettegő fogoly először hozták, elzárando-koltak a longwoodi „Old House”-hoz, hol keserves öt éven át laknia kellett s hol 1821-ben megtörve s állítólag lelkiismereti kínoktól üldözötten meghalt. A bannatos özvegy és anyja egy óránál tovább tartózkodott itt, magánosan elzárkózva. Megnézett minden szobát s könyvek hullottak szeméből, midőn meglátta a férje által emelt szobrot e helyen, hol a nagy Napoleon utolsó lehelletét kiálta. Egykor úgy terelték ők, hogy ez kegyelet és fényes zárandók-hely lesz s a villa III. Napoleon költségén palotává lesz; ma már idegen, egy ismeretlen Marschal tulajdona s ide s tova talán a trónvesztett nő által legmélyebben gyűlölt francia köztársaság veszt birtokába. S elemek innen a jól ismert sirhoz, mely szomorú fűzfától árnyékolat riasztó emléket rájait oly sok ház falán őrizték egykoron s melynek leveleiből ezer s ezer utazó szakított emléket, a hatalom és dicsőség mulandóságára emlékeztető jelt. Az unokáns neje letérdelt a sir előtt, aztán ő is — mint a turisták teszik — letépett néhány ibolyát és geraniumot s visszatért a hajóra, mely visszazárandokolt Európába. A végzet még nehezítette emlékeit. A 91-ik eszed, mely I. Napoleon párisi temetésénél részt vett s mely ugyanezen szolgálatot tette a zulu földön elhunyt „utolsó” Napoleonnak, ez alkalommal épen a szigeten volt laknyában — is tisztelgett a bannatos özvegynek.

tíz éves gyermeket az iskolában: nem teszteltak rossz szolgálatot e lapok olvasóinak, ha elmondom, hogy mi volt az a bojér (mert már csak volt s alkalmasint nemsokára itt is bárők és grófok fognak születni); de hogy ez érthetőbb legyen, el kell előbb mondanom, hogy milyen volt maga a fejedelmi udvar felszázad előtt.

A fejedelmi palota két fő-osztályrészéből állt. Egyik volt az a rész, melyben ő lakott. Ezt nevezték hárem-nek. A másikban voltak a különböző ügyeségek; ezt hívták máhem-nek. Egy nagy teremben volt fölállítva a fejedelmi trón; jobbra a tróntól, az egész terem hosszában, vörös posztóval bevont pad (törökös diván) húzódott végig.

Minden vasárnap megjelent a fejedelem ebben az elfogadó teremben; előtte ment a fő posztelnik (székhorád), a második és harmadik posztelnik, az aga és hatnán (fővárosi rendőr-főnök). Mindezek kezeiben hosszú ezüst botok voltak, mint hivataluknak elmaradhatlan jelvényei. Ez urak a trónnak balján állva maradtak; miután pedig a fejedelem leült, a második székhorád bement a melléktérembe, hol a divánképes bojárak, előlők a metropolitával, már egybegyűlve vártak, és bevezette őket. Azok azonnal leültek, törökösen a trón jobbán, legelől a metropolita, utána a többiek rangszerint sorban; ekkor eddességgel, kávéval szolgálták föl őket s néhány üres bölt mondása után fölkerekedtek s visszavonultak úgy, a mint jöttek. Ez volt az elmaradhatlan ünnepi hódolat-nyilvánítás.

Ekkor az első logofet (igazságügy főnöke) felolvasta az érdekesebb folyamodványokat, mire a fejedelem szóval mondá ki határozatát, s aztán visszavonult ő is saját lakosztályába.

Egy más kisebb teremben hasonlóan volt egy trón, mellette egy bársonyos nyug-ágygyal s jobbra vörös posztóval bevont hosszú diván. Ez volt a fejedelmi diván terme; itt fogadtattak a konzulok vagy átutazó idegen fejedelmi nagyköveteit, dunamenti pasák küldötteit, és itt intéztettek el a nagyobb perek.

Továbbá három szobát foglalt el a főkinesztárnok, kettőt a főszékhorád s más két nagyobb szobát az ország főlogofete (az igazságszolgáltatás elnöke), melyekben ezeknek megfelelő osztályirodájá és kabinetjei voltak elhelyezve.

A mai majordomot hárem-vorniknak s a fő-udvarhölgyet hárem-udvarhölgynek nevezték. Az ország pedig állott a testőrökkel (esohodár), kik télen vörös posztóju s nyáron fehér öltönyt viseltek, fejkökn, a mai ezred-dobosokhoz hasonló nyestbőr-kalppal; továbbá a puskásokból (tüfekesek); ezek arnaut bérenczek valának. Végre a delik-ből, kiknek főnökét delipusának hívták s kik arnautsón öltözködtek, félméter magas, fekete posztó-kalppal. Volt még két főnök: a ghülleraa (ágyugolyófőnök) és kirk szerdar (negyven katona főnöke).

A bas-esohodár, a deli pasa s e két utóbbi ragyogó aranyos arnaut-öltönyben, pisztolylyal, handzsárral és karddal fegyverzetten mindig a fejedelem mellett állottak. A bas-esohodár alatt állott még négy bábul-esansz (kiáltó őrmester), ezek sárga, törökös nadrágot s hasonló dolmányt viseltek, széles ezüst övvel, tenyérnyi nagy ezüst-csatokkal, fejkökn óriás nyest-kalppal s kezökben csörgők és csengőkkel el látott tambur major ezüst bottal. Hivatalos fogadtatáskor ezek a fejedelem előtt állottak s magasra emelvén botjukat, megrázták és dallamatosan kiáltottak be török nyelven a szolgákat, kik az eddességet, kávét, szörpöket és csibukot föl szolgálták.

E szolgák, — inkább nevezhetők apródomnáknak, — mind bojér-fiúk voltak. A házelügyelő neve volt: mábenadzi-pasa, másik káfedzi-pasa, káfandzi-pasa, ibrikár-pasa, peskirdzi-pasa, tütündzi-pasa stb., mind tisztá török czímek.

Volt a fejedelemlnek még két hivatalnok: a diviktár és a mühüddár; előbbi az írószerek felügyelője s az utóbbi a pecsétőr, ki a fejedelmi pecsétet mindig kebelében hordta s csak addig nyújtá át a fejedelemlnek, míg az valami okmányra névalírás helyett pecsétjét tette. Mert megjegyzendő, hogy csakis az adományleveleket irta alá és minden más rendeletre csak pecsétet ütt. Azonkívül még a kineztárnokokhoz küldött pénzutalványok alá a pecsétlen kívül tett egy monogrammszerű jegyet, melynek neve sah-tura volt, épen mint a szultánoknál.

Mellőzve még néhány udvari hivatalnokot,

csak azt említem föl, hogy évenként négyszer: husvétkor, karácsonykor, Szent-Vaszi és vízkereszt napján a fejedelem azon kaftánba öltözött, melylyel a szultán őt kinevezetésekor díszítette föl. Volt pedig ez cserkesz szabású, ezüsttel vegyes fehér szövetből, elől aranyszinózzattal, derékig leérő nyest-gallérral, és valahányszor ez öltönyt fölvette, fizetett a kineztárnok minden nagy-bojárnak 6¹/₂ piasztért (2 frank 40 centim). Az irodafőnökök s könyvtárnokok kaptak 4¹/₂ piasztért s az írások 25 parát.

Volt aztán egy udvari orvos, archiatros czímmel és egy gyógyszerész.

Volt egy török czigányokból álló udvari zenekar is, melynek főnökét hívták meterhándzi-pasának; e banda ebéd alatt és naplementekor török darabokat játszott a palota udvarán.

A mint látjuk, valamennyi hivatalnoknak s kisebb-nagyobb föl szolgáltató személyzetnek török neve volt s az egész elfogadási, törvény ülési ceremónia tisztán törökös. Képzeltük hozzá, hogy mind e bojérok törökös bő hosszú ruhában jártak, divánjaikon karikába rakott lábakkal ültek és öles csibukok füstölése mellett kávé és serbet szörpölgetve tanácskoztak, és övíg erő szakállt eresztettek: s íme egészen egy török főur udvarában találjuk magunkat. Legelőbb a turbánt látjuk, különben nem kisebb terjedelmű drága prémkucsmákkal, helyettesítve. Sőt még nagyuri hatalma is ép olyan volt a fejedelemlnek — kit egyebiránt a törökök vlahiai bejnek czimezték — mint egy kormányzó pasának, mert teljes joga volt bojérjai közül bárkit is, minden előleges kihallgatás és törvénytel nélkül, önkényileg megbotoztatni, bezáratni, száműzni, vagy megöletni, és e sokat hányatott ország történelme bizonyítja, hogy e kényuri jogot a fejedelmek nemelyike, — hogy például többet ne említsék, Vlád a karó-vajda — oly mértékben használta, minőben a kegyetlenség megszokott személyesítője, a — római Nero sem.

A fejedelmet különben a nagyvezér ajánlataára maga a szultán nevezte ki, és pedig az utolsó pár században csaknem kivétel nélkül fanariota görögökből, kik a szó teljes értelmében nem nevezhetők másnak, mint keresztény pasáknak, kik azonban sokkal zsarolóbbak voltak alattvalóik iránt, mint a török pasák, a minnek oka a görög pénzsomjon kívül főleg abban keresendő, mert a vajdai tisztség a legtöbb ajándékot és legmagasabb évi adót ígérő görögnek adottott el, még pedig akkor is határozatlan rövid időre, úgy, hogyha az ajándékküldések megakadtak, biztos lehetett, hogy helybe más nevezték ki, őt pedig oly egyszerűen letették és száműzték, mint bármelyik közönséges török pasát.

(Vége köv.)

A GÖZHÁZ.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Tigris-vadászat.

Van Guitt ur annyit beszélt, hogy ideje volt már búcsút vennünk a királról s visszatérnünk szanitariumunkba. Félni lehetett, hogy Hod kapitány, a vadlő, és Van Guitt, a vadfogó között keményebb összehálokzásra is kerül meg a dolog. Mindamellett elég barátságosan váltunk meg, s megegyeztünk, hogy érintkezéseinket fentartjuk és Van Guitt ur a csikarikat, mikor szükségünk lesz rájuk, vadászatainkban segítségünkre adja. Különösen Kalagánit, a ki merészséget és ügyességet, tapasztalt jártassággal egyesített e veszélyes foglalkozásban s a kire minden körülmény közt föltétlenül lehetett számítani. Viszont Hod kapitány is megígérte, hogy a hol lehet, kezére fog járni Van Guitt urnak.

Mielőtt a királt elhagytuk volna, Munro ezredes, ki nem szándékozott oda gyakraiban visszatérni, meg egyszer megköszönte Kalagáninak, hogy életét megmentette a kigyótól s biztosította, hogy mindig szívesen látott vendég lesz a gözházban. A hindu hidegen hajtotta meg magát s nem árulta el, hogy ha jól esett is neki az elismerés ilyen férfitől.

Ebédre otthon voltunk s beszélgetésünk

főtárgya, lehet gondolni, Van Guitt Mátyás ur volt.

A következő napokon, június 27., 28. és 29-kén az eső oly erővel esett, hogy vadászaink, bár mennyire vágytak is, nem távozhattak a gözházból. Ily időben egyebiránt a vad nyoma is elvész s szó sem lehet a nyomozásról. A vad sem szívesen hagyja el rejtékeit.

Június 30-án kiderült. Hod kapitány, én, Fox és Gummi, készültünk lemenni a királba. Az nap reggel néhány hegyi lakóval találkoztunk. Hallották, hogy egy csodás pagodát szállítottak a vidékre s ellenállhatatlan kíváncsiság vonta őket gözházunk megtekintésére. Szép példányai voltak a tibeti néptörzseknek, harezus természetű, megbízható jellemű, vendégszerető s a völgyi lakó hinduknál minden tekintetben magasabban álló emberek.

Az állítólagos pagoda nagyon megnyerte tetszésüket, az aczél-elefánt pedig épen imádó bámulatot gerjesztett bennök. Pedig nyugalmában volt. Mennyire bámulták volna még, ha mozgásban látnák, hatalmas erőfejlesztésével, a hegyek gerinczen föléle haladni!

Munro ezredes szívesen fogadta e bentsülötteket, kik közül néhányan a nepáli tartományt s a hindu-kinai határszeleket jól ismerték. A beszélgetés egy ideig a határ azon pontjai körül forgott, a hol Nana Sáhik, a szipojok leveretése után menedéket keresett volt. E hegyi lakók különben csak annyit tudtak Nánáról, a mennyit mi; halála híre hozzájuk is elhatolt s úgy látszott, ők azt nem is vonták kétségbe. Megmaradt társai Tibet belsejébe menekülhettek s ott bajos lett volna őket megtalálni. Munro hallgatagon s gondolkodva fogadta e nyilatkozatot.

Hod kapitány a vadak felől kérdezősködött a bentsülöttektől. Érdekelte őt, mily pusztításokat tettek a ragadozók a Himalaja-alji vidékeken, melyekről a lakók sokszor menekülni kényszerültek előlők. A kormány 300 rupia díjt tűzött ki egy tigris fejére, de azért e felelmes vadak száma nem fogyott s úgy látszik, az ember előbb-utóbb kénytelen lesz nekik engedni át a tért.

A szíves fogadtatástól meghatva vettek búcsút tőlünk s megígérték, hogy többször is meg fognak látogatni. Távozásuk után, előkészületeink be levén fejezve, mi négyen, jól fölfegyverkezve, a Tarján felé vettük utunkat.

Kérve az erdőből a tisztásra, Van Guitt ural találkoztunk, a ki ünnepélyes udvariasággal fogadott. Őt vagy hat emberével, köztük Kalagániával, egy az éjjel fogott tigrisnek a csapdából a keresek kalitkába átszállításával volt elfoglalva. Félseges állat volt, s Hod melán irigyelhetette, hogy nem ő lötte meg.

Van Guitt ur meghitt a királba.

— Kösönjük, mondá a kapitány, de ma a magunk kedvére akarunk vadászni.

— Kalagáni szolgálatjukra áll, — felelé a vadszállító — ő jól ismeri az erdőt s hasznukra lehet.

— Szívesen elfogadnók kalauznak.

— Hát jó szerencsét, uraim! de igérjék meg, hogy nem lőnek le minden vadat.

— Hagynuk önnök is, ne féljen, felelé Hod. S Van Guitt Mátyás ur, színészies hajlagon búcsút véve, eltűnt az erdő sűrűjében.

— Most rajta, induljunk, — mondá a kapitány.

— A negyvenkettődiket ejtem el ma.

— S én a harmincszözelekadikát, mondá Fox.

— Én pedig az én elsőmet, jegyzém meg nevetve én.

— Ismered jól a Tarjánit? kérdé Hod Kalagánitól.

— Huszszor bejártam, keresztül-kasul minden irányban, viszonzá ez.

— Nem hallottad valami különös pusztító tigris hírt?

— Igen, egy nőstényt. Mintegy két mért földnyire innen látták néhány napja, s azóta keresik. Akarják, hogy —

— Természetesen akarjuk!

A tigris kétségkívül bőveben van a Tarjánban, de nem kőszál haszonlatlanul s ezáltalán a vidéken. Ha éhe nem izz, rejtékebe vonul s nem könnyű találkozni vele. Számtalanon átmentek ez erdőségeken, a nélkül, hogy tigrist láttak volna. De a ki akarja, könnyen előcsalhatja. Egy fél vagy negyedrészt ökröt kitesz, kikötte egy fatörzshöz, hogy helyben legyen kénytelen elfogyasztani, oly helyen, a hol a vadász könnyen meghuzhatja magát valamely

szikla vagy fa mögött. Sik helyen másképp járnak el. Itt az elefánt a legjobb segítőtje a vadásznak; kivált ha jól be van tanítva, mert különben megremül s még vesztere válhatik urának. A tigris bátran megtámadja az elefántot, ráugrik s az ember és a tigris közt e hatalmas vastagbőrű hátán megy végbe a küzdelem.

Hod kapitány nem ily módon szeretett vadászni, mint a rádsák; ő gyalog, rejtekből, vagy cső végére várva szeretett lőni a vadra. Kalagáni biztosan vezetett. Mint a hinduk rendszeren, keveset beszélt s csak röviden felelt a hozzá intézett kérdésekre.

Egy óra múlva egy rohamos patak mellett állapodtunk meg. Egy kis tisztás közepén vastag karó emelkedett, melyre egy negyedrészes ökor volt kikötve. Nehány sakál ki is kezdte már a csalétket, de nem birt vele. Közeledtünkre szét is szaladtak az erdő e gyáva rablói.

— Kapitány, — mondá Kalagani, — itt várjuk be a nőstény tigrist. Látja, hogy itt a hely kedvező a lesre.

Valóban, a fák és sziklák mögött jól el lehetett helyezkedni, oly módon, hogy az egész tisztást könnyen keresztüztük vehettük. Ugy is tettünk. Gummi és én ugyanazon fa egy ágára telepedtünk. Hod és Fox, szembe velünk, egy másik hatalmas törzs kettős elágazása közt bujtak meg, míg Kalagáni egy szikla mögött, melyre föl is mászatott, ha a veszély kényszeríti. Így

Egyszerre két lövés dördült el, egy perczben. — Negyvenkettő! kiálta Hod kapitány.

— Harmánczvenez! kiálta Fox.

Mind a kettő bizonyos volt a maga lövéseiről. Akármelyik találta, úgy találta, hogy a tigris abban a helyben felfordult.

Kalagáni a vadhoz ugrott. Mi is leszálltunk a fáról. A tigris nem mozdult.

Kíváncsiak voltunk megtudni, melyiknek a golyója találta: a kapitányé, vagy a Foxé? A vadat felbontották. Szíven — két golyó ment keresztül.

— Ejnye, mondá Hod kapitány kedvetlenül; ez csak felet-felet számít mindkettőnknek! — Biz ez csak felet, kapitány uram; mondá Fox szintugy.

Elég, hogy az állat egy vergődő mozdulat nélkül földre volt terítve, — bár a két vadász közül egyik sem irhatta a maga számlájára.

Fox és Gummi még ott maradtak, hogy a vadat kifejtsek becses bőrből; Hod és én visszatértünk a gőzházhoz.

Nem célozom napról napra leírni ismételt vadász-kiindulásaink eredményét; csak annyit mondok, hogy Hodnak és Foxnak nem volt okuk a panaszsra.

Julius 10-én egy huddiból vadásztunk, a mi a lesre nagyon alkalmas hely, akár egy kis erősség, mely mögött — a benn levők — biztosra szedhetik le az ostromlókat. Csakhogy itt

Egyveleg.

* **Vándorló kép.** A phosphor-fényű mázolásokat ma a közönséges életben gyakran használják oly tárgyak, pl. utczanevek, utmutatók, toronyórák stb. megvilágítására, melyeket éjjel is kell látni, sőt utjabban a vasuti alagutakat is úgy világítják meg, hogy a kocsik külső és belső fedelét ily vegyületű színnel kenik be, melyek nappal természetesen nem fénylenek. Régebben azonban ez eljárás még szokatlannak volt s így egy chinai encyclopediában nagy csodálkozással van említve egy festett ökor, mely minden reggel elhagyta a kertet, hogy legelni menjen s csak este tért oda vissza aludni. A kép Tait-sung császár (976—998 K. n.) figyelmeztetése magára vonatkoztatta a több tudóst megkérdéztet magyarázat végett, míg végre egyik kitalálta, hogy osztrigacsontból készült festéket alkalmaztak, mely napfényenél láthatatlan volt.

* **A párisi invalidusok palotájában,** hol I. Napoleon sírja is van, nagyszerű hadi és ethnographiai muzeumot szerveztek. Leclerc kapitány, ki az ügyet nagy gondnal és tanulmánnyal vezeti, még a történelemelőtti korból is több harcos mintáját állította ki, a középkor s jelenkorra vonatkozólag pedig 32 tipikus, életnagyságu felfegyverzett alak van.

* **Eugénia excelszárné** utazása Dél-Afrika lakosai között nagy érdekltséget keltett s különösen Maritzburgban s Natalban az utra vonatkozó emlékekért nagy összegeket adtak. Utikocsiját több mint ezer forintért adták el.

* **A kölni dom befejezése.** Augusztus 14-én Köln városa nevezetes ünnepet ült. A híres dom, az épi-

VAN GUITT UR BUOSUT VESZ.

FEJÉRE TETTE HATALMAS LÁBÁT.

A GŐZHÁZ.

a vadat keresztüztükbe foghattuk, melyből nem menekülhetett.

Csak várnunk kelle, míg jó.

A sűrűben a sakálók folyvást ugattak, de kibujni nem mertek. Egy óra sem telt, mikor az ugatás egyszerre elhallgatott. Két vagy három sakál eszeveszett nyargalással futott át a tisztáson s az erdő ellenkező oldalán eltűnt a sűrűbe. Hagytuk menekülni; nemesebb vadat vártunk; Kalagáni egy intése megmondta, hogy a tigris közel van. A sakálók megfutamodása valamely nagy vad, valószínűleg a tigris közeledtének volt a jele. Fegyvereink felvonva, készen álltak; Hod és Fox, vállalkozva szorítva puskáikat, céloztak is már.

Pár percz múlva az ágakat mozogni láttam s tördelőzni hallottam. A vad lassan, vigyázva közeledett, ámbar minket nem láthatott, s legfőlebb ösztöne mondhatta meg, hogy veszély elé jó. Ha éhe nem hajtja: nem is jött volna; de szimatolta az ökor-hűst.

Egyszerre kibukkant a sűrűből s megállott, mintegy elővigyázatból. Csakugyan egy nőstény tigris volt — hatalmas fejjel, karcsu, hosszú testtel. Lassan, mint egy csuszó-mászó, közeledett a prédához.

Míntha összebeszéltek volna, közeledni engedtek. Majd a földön szaglált, majd földomoritotta hátát, mint a macska szokott, mikor ugrásra készül.

is biztosra kell találni, egy lövése eljteni, különben a tigris, ha nem sebesült halálosan meg, megtámadja a kunyhót is, átugrik a sövényen s borzasztó dühében — megsebesítése által felbőszítve — rettenetes pusztítást visz végbe.

Epen így történt itt is.

Van Guitt ur is velünk volt, remélve, hogy valamely könnyen megsebzett tigrist sikerül foglyul ejtenie s gondos ápolással meggyógyítva, a maga céljára használhatóvá tenni.

Ez nap három tigris rohant meg egyszerre. Kettőt, a második lövés halva terített le, a vadszállító nagy bánatára. De a harmadik, vállán megsebezve, átugrott a kerítésen.

— Ezt megfogjuk! kiálta Van Guitt ur, nekiörvendve. De alig mondá ki e vigyázatlan szót, a tigris ráugrott, leverte a lábáról s fejére tette a hatalmas első lábát.

Elvesztettnek gondoltuk. De Hod kapitány egy jól irányzott lövéssel egyszerre leterítette. Van Guitt ur lassan fölkel.

— Ejnye kapitány, — mondá, a helyett hogy megköszönte volna élete megmentőjének, — bizony várhatott volna még egykissé.

— Várhatom volna? Mire? hogy lehúzza a fejbőrét önnek? — De jó, máskor majd nem fogok oly nagyon sietni, ha kedve telik benne.

Bizonyos, hogy gyönyörű vad lett volna a Van Guitt ur állatseregletében!

(Folyt. köv.)

tészet egyik remeke, melyen évszázadok óta annyi nemzedék dolgozott egymásután, délelőtt teljesen befejeztetett. Tíz óraker tettek rá a zárkővet, s a déli óriás toronyra elhelyezték az utolsó koronakövet, a hatalmas keresztvirágot, mint utolsó díszet. Ezzel a dom külseje teljesen elkészült. A nagy székesegyház alapkövét 1248-ban rakták le s így hat-százharminczkét évig tartott, míg az óriási mű, az emberi ész és szorgalom egyik legszebb emléke, teljesen elkészült.

* **A galamb gyorsaságára** adatul szolgálhat, hogy múlt hó 25-én reggel 6 óraker eresztettek el Londonban egy galambot s az pontban délen 12 óraker érkezett meg Köln városába.

* **Bogárkiállítás** lesz a párisi Tuillériák narancskertjében, szeptember hó elején nyitják meg s október 8-án zárják be. Öt osztálya lesz: elsőben a hasznos rovarok, másikkban a kárteknők állatnak ki, a harmadikkban lesznek a rovarok megvizsgálására s elpusztítására használt szerek, a negyedikben a csigák s más puhányok lesznek, végül az ötödikkben a rovarokra s lakásaikra vonatkozó rajzok, szobrok s minták lesznek kiállítva. A kiállítás a földművelési minisztérium felügyelete alatt áll s különös jutalmakat osztanak ki. Ez alkalommal egyuttal a méhészeti s más rovarokkal foglalkozó tudományos társulatok tartanak ülést s külön értekezletek is lesznek.

* **Pattí Adelina számára** déli Walesben Swansea mellett, hol rendszeren tartózkodik, lakásához közel külön ideiglenesen vasuti megálló-helyet nyitottak, a melynél azonban csak a diva szállhat föl, ugyhogy a vonat csak az ő rendeletére áll meg.

Carver.

Az az urambátyám, ki addig lődözte fiatal katoná korában (Veronában, az erősség sánczaiban) golyóval a futkosó patkányokat, hogy végül a feldobott tallérokat is eltalálta s vadászatok alkalmával nem kicsiny feltűnést keltett azzal, ha 4—5 ilyes lövése között egyik mindig talált: az az urambátyám, ott az ő pusztai házikójában, hol öreg napjaira megvonult, bizonynyal nagyot fog nézni bámultában, ha arról az emberről olvasand, ki 20 ilyen feldobott pénzdarab közül ellő 17-et.

Az a betyár legény is, a ki gyermekkoromban híres volt arról vidékünkön, hogy száz lépésről, lőhátról, sebes vágatás közben eltalálta a kutagást, s mire odáig lovagolt, már meg is töltötte az elűtöltöt, az is kétkezőleg fogja rázni

egyforma föltételek mellett, hanem a saját részére sokkal terheesebb körülmények között. Fölajánlotta, hogy 500 üveggolyóból többet löszet golyóval, mint más seréttel, — pedig egy lövő előtt nem kell magyarázgatni, milyen aránytalan ez a fogadás. Fölajánlotta, hogy lelő 1000 üveggömbből közönséges Winchester-fegyverrel és golyóval többet, mint más 1000 galamb közül szokott löfegyverrel, mindkét csőből. És szavának ura maradt, e hitetleneknek látszó föltételeket betartotta mind, sőt fölülmulta.

Ezáltal egyszerre ismertté lett neve, bámulta ügyessége az összes művelt világ minden lövői előtt. És ő elindult hire után, bejárni az egész világot, keresni, a ki vele mérkőzhessék, s meg nem találja azt sehol.

Carver, mint az előttünk fekvő angol élet-rizji adatok bizonyítják, New-York látogatott

neki arra, hogy a golyóval való lövésben is gyakorolja magát, miután nyíllal már jobban talált, mint az indiánok legügyesebbjei.

Husz éves korában odahagyta a nomád indiánokat, kunyhót épített magának, mint atyja, szilaj lovakon vágta be a prairiket, harc és háborút üzent a vidék minden bölényének, medvéjének és indiánjának. Az utóbbiaknak elkeseredett ellensége volt családja kiirtásáért s féltelmét képezte biztos lövése által. Azt hitték, hogy az ügyesség, melylyel iszonyu távoból lelőtte a lovaszt és lovat oly gyorsan egymásután, miszerint a lövés csak egynek látszott: nem embertől származott s „the evil spirit”, a rossz szellem nevét adták neki. Két, általa az indiánok kezéből kiszabadított fehér gyermek, érintkezésbe hozta őt ismét a civilizált világgal, s Wisconsinban letelepedett.

DR. CARVER, A HÍRES CZÉLLÖVŐ.

fejét, — ha még fel nem kötötték valahol, — midőn hozzáig viszi a hir ennek a Carvernek a nevét, a ki sebes vágatva apró feldobott üveggömböket lődöz szét, tölt és lö olyan sebesen, mintha egy egész szakasz osztrák katoná tüzelne.

Bizony pedig náluk híresebb lövőknek is meg kellett azt a sorsot érniök, hogy megközelíthetetlen magasan lássák magok fölött ezt a férfiut. Az a Cholmondeley-Pennel, ki nagyra volt vele, hogy 30 yardnyiról 100 galamb közül lelőtt 68-at s az alatt csak 13-szor használta fegyvere második csővét, az a Grubb kapitány, a ki e számtól 78-ra vitte, vagy Bogardus, ki 67 percz alatt 1000 darab feldobott üveggömböt lött le, egyformán felülmulhatlannak tartotta magát szakjában, midőn egy egészen ismeretlen ember versenyre hívta a világ minden lövőit, nem is

fürdőjében, Saratogában született itt, 1840 májusban. De atyja nem sokáig maradt itt; határtalan kalandos vágáyak által üzetve kivándorolt a prairik pusztaságaiiba s Minnesota államban azon a helyen csinált magának egy kunyhót, hol jelenleg Minneopolis város emelkedik s vadászta a rengeteg medvét és buffalóit. Ilyen kirándulása alkalmával történt, hogy az indiánok földulták otthonát, felkonozolták nejét, skalpirozták kiesiny leányát, s magával vitték fiát, Frankot, a ki akkor csak négy évet számlált.

Carver saját vallomásaiként 16 esztendő töltött a vörösbőrű indiánok között, kik egy alkalommal majdnem megölték a kezükbe került fehérek pártfogása miatt, de ő saját javára használta babonás előítéleteiket s megszabadult. Egy, az indiánok által lefogott lövegcszállítmány, már gyermekkorában alkalmat szolgáltatott

Az az ügyesség azonban, melyet a lövés minden nemében mutatott, s melylyel képes volt felhajított üveggömbök közül 1000-et úgy lelőni, hogy minden száz közül csak egyet tévesztett, fejele fordíták előbb csak a környék, aztán egész Amerika figyelmét. Minden vadász tudja, hogy 1000 lövést tenni egymásután magában véve is kimerítő feladat, melyre csak mindenkép edzett ember vállalkozhatik, de Carver még az ezredikkel is talált. Midőn New-Yorkba érkezett, már csodás dolgokat beszéltek felőle, s ő a várakozást fölülmulta. A Deerfoot-Parkban 1878 július 13-án 5500 üveggolyót lött le egymásután, a mit egy vadász sem mert volna megpróbálni soha. Ez az iszonyu fáradságot föltételező mutatvány azonban megtámadta szemeit, úgy hogy egy ideig abba kellett hagynia a lövést.

A hatalmasok és fejedelmek, kik előtt ügyességét bemutatta, kitüntetésekkel halmozta el. Az Egyesült Államok elnöke, Hayes, arany keretbe foglaltatta számára a pénzdarabokat, melyeket előtte keresztül lött, a walesi herceg magához hívatta Sandringhamb, s kegyeivel árasztá el. Az öreg porosz király is, ki maga sem utolsó lövő, a potsdami ügy nevezett „Új palota”-ban, — melyet Nagy Frigyes építtetett s mely most a trónörökös nyári tartózkodási helye, — bemutattatta magának a rendkívüli ügyesség eme produkeziót, melyeket részben lőháton végzett, mint a mellékelt képen láthatni. Hiszen régi dolog, hogy a hatalmasok különös előszeretettel viseltetnek az emberlő gépek és azok ügyes kezelőit iránt!

Körtájában Carver Budapestet is érinté, s mint már alkalmunk volt jelezni, az itteni állatkertben mutogató lövésbeli ügyességét. A puskával való lövés majd minden nemében mutogatta magát. Lőtt golyóval, Winchester-fele ismétlő fegyverből, lőtt seréttel, Lancasterből; eltalálta a roppant magasba hajított üvegolyót, lelőtte kettős csővel a saját kezével elhajított két golyó mindegyikét, a föléle dobott pénzdarabot, s lőhátról „en carriere” vágatva, a feldobott üveglabdát.

Mutatóványainál felhasználja — nagyon természetesen — a lehető legkedvezőbb esélyeket. A magasba dobott golyót akkor veszi célba, midőn közel tetőpontjához megállni készül, aztán visszafordul s előbbi helyén megy át. A golyókat nem maga felé, de magától eldobatja, s mindenkiféle egyenletesen dobát. Olykor azonban csinál bravúr-mutatóványokat is, két golyót dobát maga felé, s lelővi félkézzel mind a kettőt. Vagy pedig hagyja lefelé esni a feldobott gömböt, s midőn közel van a talajhoz és sebessége óriási nagy, akkor lövi le.

Ép ezért nem hiszem, a mit róla mondanak, hogy *kapásból* lő.

Különben a fegyvert hosszan kinyújtott balkezeben tartja, — a miért vasra vernék az osztrák hadsereg reglamás lövői.

H. P.

Károly.

— Rajz. —

„De az ég szerelméért, meddig lesz még a nyakunkon ez a Károly? Mikor lesz már vége a vakációznak? Mikor viszi már apa iskolára ezt a Károlyt? Mikor szabadulunk meg már tőle? Uram, vidd el rólunk haragodat! Uram, szabadíts meg ettől az ég tüztől, ettől az ordító orosz-lántól, ettől az égi habórutól, ettől az egyiptomi csapástól!”

Ki beszél így?

Az apa, az anya, Julcsa, Klári, Annácska; továbbá Rézi a szolgáló, István a kocsis. Sőt Diana a vizsla, Bajusz a kandur, és Lipi a zubbonyos czicza, sőt Bismark, az öreg kókinkakas is ugyanezen értelemben nyilatkoznak, ha szavazatjuk volna.

Őnök ezt erősen tartják. De tisztelt uraim és hölgyeim, látatlankodnék csak önöknek napestig ez az ifju ur! Őnök aligha ernék be ennyivel.

Nézzék ezt a nagy költőt. Tíz—tizenkét éves; erős mint egy török pasa, és lomha mint egy hizott lud; mindig azon jár az esze, hogy mit rontson, mit pusztítson; mindig láb alatt, mindig ott, a hol nem kéne lenni; egy tányért terítéskor nem tenne az asztalra, még a székét is néjjeivel cipelteti; jó időben mindenkit beüldöz az udvarról, rossz időben mindenkit kiszékiroz a szobából; igazi ostar és csapás, a kit hiába szídnak, hiába mosdatnak, nem lesz vele sem jobb, sem szebb.

Ahun ni! most is hanyatt veti magát a szoba kellő közepén, két lába az ég felé áll; feje földönt egy székét, melyre anyja éppen most tette le a varró kosarát. A kosárból tizféle gombolyog, tűtartó, gyűszű, gomb, olló gurul szerteszét, ezt Klárának és Annácskának kell összeszedni; egy papírsüveget most kezd darabokra tépdesni, — jó áldor darabokra, hogy Julcsa ne egykönnyen boldoguljon az összetakarításával.

Mikor ezt elvégezte, megkapja az ágyterítő sarkát, azt lerántja mindazon czviklikkel, pliszékkal, csipkével, szalagokkal együtt, a melyeket Klárka szép rendben, nagy gondal oda kitergetett, hogy majd összeilleszti; belehemperedik az ágyterítőbe mint egy Polonius, olvárja, míg Klárka haragra gyulva a pliszéiert,

elkezdi vonszolni, hogy majd kihemperíti az ágyterítőtől, a miből az lesz, hogy Károly azt még jobban maga körül fonja.

A mulatság tetszik az ifju urnak, kivált mikor Julcsa is beavatkozik és Klárkával együtt — egyik a fejt, másik a lábát fogva, kiteszik az ördögördőjét az ajtón és kiesikajk.

Ez tetszik Károlynak. Most legalább bög-hat, dörmömbölet is az ajtón; először csak az öklével, aztán a csizmasarokkal, végre a fejével. Ez azt jelentené, hogy oszonna kellene.

Mivel pedig ezen nyelven ottbenn nem értenek, Károly kimegy az udvarra, kére keríti a Bajusz kandurt, — mely pedig úgy fél tőle mint a tűztől — annak először lenyiri a bajuszát, aztán keres egy zsineget, annál fogva összeköti a Diana vizslával; akkor elhajtja a készen tartott kukoricza-csutkát az udvar másik végére, és a nagy izmos kutya fut keresni a csutkát, vonszolja maga után a szegény kandurt.

Mikor ezt elvégezte, újra nekiáll az ajtó-nak. Azalatt odabent megkönyörültek rajta, az ajtó ki van zárva, de azért Károly megteszi a tempót, először az öklével, aztán a csizmasarokkal, végre a nagybólond fejével.

Ugy nyit be, kéhez venni oszonnáját; de mielőtt beleharapna, fölpróbálja a pillanatra vakanciájára jutott varró-gépet; annak a tüjét eltöri, szíjját kiakasztja, sróffait kicsavarja..... Ejh! kedves mamája ennek a nagy bunnfordinak, a ki olyan erős mint egy török, és lomha mint egy hizott lud: nem gondolt kegyed arra, miként lehetne ezt a gyereket átalakítani, hogy lenne belőle jó fiu, derek fiu, udvarias fiu, szeretetreméltó fiu?

Már azt csakugyan szeretném tudni. Lássuk csak.

A kegyed Károlynak: a baja a tevékenység unalommal sokszorozva.

A folyó kiönt, ha nincs medre, elpusztít, özszerombol, beiszapol mindent; de tartuk rendes mederben, természetnyitni fogja partjait és malmokat hajt.

Adjunk dolgot Károlynak, majd meglássuk! Ott hentereg egész hosszán. Kapálódzása közben nyakát szegte két ingombnak, hogy egyéb gombokról, melyek még kevésbbé volna-nak fölöslegesek, ne is szóljunk. Nyafog és ordít, hogy azokat a gombokat varrják föl neki, de most mindjárt!

„Károly!” — szól neki az anya, meg sem mozdulva székéről, — „jér ide. Jóravaló ember nem fáraszt mást azzal, a mit maga megtehet. Itt a czérna, tű, olló, keresd meg gombjaidat. Ugy! Hozd el. Most fogd ide; öltsd bele a tűt. Huzd ki. Most ide. Huzd át megint. Ugy! Még egyszer. No meg egyszer. Most tekerd körül a gomb alatt a czernát. Jól van! Most huzd át a posztón. Vess hurkot. Jól van! Nincs az a szabó, a ki jobban föl tudná varni....”

Károly nevet, tapsol, tetszik neki a dolog; kiszalad, fogja a peneczilusát és fejét veszi másik három gombnak, hogy fölvarhassa, különben mint akármik szabó. Hiszen jóravaló ember ő, a teremtes királya, a ki nem fáraszt mást azzal, a mit maga elvégezhet.

„Károly! nézd csak kedves fiam, ez a nagy ötromba szeg itt a tornácajtófelében hogy kiáll, meg kárt tesz a ruháknak. Szaladj csak a konyhába a kis husvágó baltáért. Be tudnád-e verni? Hógnye? Ugy! Űss rá még egyet. Ugy! Bomoljon meg a csuf szege!”

Szép mesterség ez az ácsmesterség, — Károly egészen boldog bele. Szerex valahonnan egy kalapácsot, sorba járja a kerítést, és jaj annak a szegnek, mely kívül felelte fejét. Irgalom nélkül agyon kőhányoztatik. — Azután a kert léczácsolata kerül revizió alá és hozatik rendbe a kalapács segélyével.

„Károly! nézd csak kedves fiam, a festék ott a falon levedlett egy kis helyen. Gyere csak, keverjünk egy kis enyvét, festéket; szaladj a kamrába, hozz egy kis tejet. Fel mers-e állni a szekrényre? Ugy! most vedd ezt az esetet, és fessd be. Jól van! Szállj le.”

Károly fel delig vizsgálgatja a falakat szobáról szobára, esettel és fazékkal kezében, ujít, javít, esetel, mert ez már nem is mesterség, hanem művészet. Ő festő lesz. Nem olyan mint Schiffner bácsi, a kinek a keze mint a jeges felhő, hanem olyan, a ki vitézeket és virágokat fest, először csak papirosra, aztán falra is.

„Károlykám! ez az ajtó mindig úgy nyikorog, mint egy első osztálybeli vándor gáznázista gyerek. Azt hinné az ember, rák csikorgatja a

fogait. Gyere csak, kenjük meg a sarkait. Szaladj s kérj a nénédől.... nem; a faggyu nem jó lesz, az olaj sem, mind a kettő elpiszkolja az ajtót. Hanem kérj szappant, abból faragj a tenyeredbe egy csipetnyit, de vékonyan, mint a hártapapiros. Jó, épen elég lesz annyi. De nézd csak! Nem birom fölemelni. Próbáld te, hiszen te majd oly erős vagy mint atyád!... Ugy fiam! Nem nehéz? Csak még egy kicsit tartsd! Most lebecsáthatod!”

Károly nagyra van a tudományával, hogy még az ajtócsikorgásról is tud tenni. Őh ha ő ebből a szappanból annak idejében oda tudna lopni a mathesis professzor ur fogai közé! Addig is pedig gyakorolja magát, meri repetitio mater studiorum. Sorba járja az ajtókat, s addig izzad, míg mindegyiknek a sarkára juttat valamit. Még a serteső ajtaját sem marad kenetlen. Végre felmászik a kut tetőre is. Ott van egy kis bádóg vitorla, a mely úgy csikorog ha fordul. Azt is meggyógyítja, hogy neki ne csikorogjon.

„Károly! a szegény Filax meg ma nem kapott fris fizet, pedig jól esik neki, egész nap lánczon van. Aztán ha kimégy, nézd meg: van-e már érett mag a magvas kenderben? Morzsolj ki egy marokkal a kanárnak. Az is szereti ám az ujságot.”

Károly szalad és előcepel egy dézsát, azt előbb kimossa tisztára, mint a kristály; akkor tele meri, és oda czepl a Filaxhoz annyi vizet, a mi elég volna egy unikornisnak. Azután eszébe jut, hogy a dézsamosó vizet a vályuba öntötte, a mit István bácsi, a kocsis, bizonyosan nem vesz észre és ráhajítja a tehenekezt. Felgyürkőzik, fölmegey a paja padlásra úgy gyürkőzött, onnét alához négy rengeteg szalmaesutakat, azzal a vályut kegyetlenül kisurolja, három-négy vödörrel kiöblint, és színg meri a legtisztább hideg vízzel, a minőre csak szarvas kivázkohatott valaha. Van-e még somjúhozó szarvas a világon? Igen is hogy van; a szegény méhek. Azoknak is visz egy vödörrel, csak az fáj neki, hogy a szorgalmas nép ignorálja az ő szolgálatait. Ha valahogy oda lehetne őket hajtani! De ezt nem meri megpróbálni. Itt jut eszébe a kendermag. Nekiesik a kenderfáknak, megszüretel. Meg is szelei és egy egész kalappal szolgál be. Hanem már most aztán neki is énekeljen ám az a kanári, ne csak mindig Julcsának!

Károly szent fogadást tesz, hogy gazda lesz; mert nincs annál szebb, mint jószágot itatni és kendermagot szedni.

„Károly kedves fiam! az idő kitisztult, gyere míg a föld meg nem keményszik, gyomláljuk ki a veteményágvakat.”

Károly röpül a kertbe, gyomlálni kezd; tépi kíméletlenül a paréjt, s a paréj között itt-ott néhány szál ifju kalarábit is, melyek még számos napokat reméltek. Mint egy szorgalmatos bajnok előtt az ellenség, úgy tisztul előtte a saláta-ágy. Nem is tudom hogyan bírta Julcsa elgereblyelni az ágyak közeit, ha ilyen jó segítése nem akadna.

Károlynak a kertési pálya tetszik meg, mert micsoda királyibb dolog, mint reggeltől estig ültetni és gyomlálni.

„Károly kedves fiam! ezt az inget szeretném délig elvégezni, de már tizenegy óra: semmisen lesz belőle, ha fölkelek a gép mellől. Nem tudnád te habozni a levest, és ezt a szakajtó krumplit meghagyni? Egy kis kávéit is kellene pörkölni: de nénéid nem érnek rá; a tejsre is vigyázni kellene, hogy ki ne fusson....”

Károly szakács lesz; hámozza a krumplit, keveri a kávébabot, habozza a levest, a tejből is alig futtat ki valamit, azonkívül főtt tojást tisztít; mamának tizenkét keze volna se érne annyit, mint maga Károly. Ezt maga a mama megvallja nyíltan, hogy a lányok is hallják és szegyeljék meg magukat. Mert hiszen könnyű most már mamának a levest leszűrni, a kész tésztát belevetni, felforralni, kitálalni, a kész pecsenyét feldarabolni, a saláktát megönteni s a kész tojást rámetelni négy felé, — de a kávédarálásra megint csak „Károly kedves fiam!....”

Az ebéd kész; egész világ tudja, kinek az érdeme ez, s ha nem tudná is, kitalálhatná arról az egy-két tojáshéjdarabról, a mi történetesen a tojásfelhérén felelte magát; miután a krumpliról ugyan senki ki nem találja, a mennyiben a rajta maradt ujnyomokat az irigy Klárka két-három vízben is háladatlanul lemosta. De a tej vizsont csak elárlúna mesterét azzal a kellemes illattal, mely határozottan a kéményseprőre emlékeztet. Mindegy! ki törődne a kémény-

seprővel, ha a szívben vidámság, és a fogak között étvágy honol? A házban pedig bekésség. De hogy is ne honolna megrogzított bekésség ott, hol Károly lakik, a napról napra udvariasabb, magakévdeltőbb, ügyes, mindenre kész, egész az önfeláldozásáig mindenre kész Károly?

Hol van az a meghasonlott kedélyű Julcsa, az a kiálhatatlan Klárka, vagy az a világot unt Annácska, a kinek akárhá alában is eszébe jutna megkérdeni: Meddig lesz még nyakunkon ez a Károly? Mikor lesz már vége a vakációznak? Mikor szabadulunk már meg tőle?

Hm! Látnók csak az indulás előtti napot, mikor Károly a ládafiókijába rendezgeti be a réztollakat, a huszonnégy különböző színű festékes skatulyát, s hozzá a négy különböző esetet, melyből háromat maga készített macskaszőrből; az egész üveg porzót, melyet maga szedett, mosott, szíalt egyenesen a Balaton fenekéről.

Mikor mindezekhez hozzájárul az a kék se-lyem nyakkendő, melyet Julcsa, fejsimogatás mellett s fátyolozott hangon ajánl föl Károlynak, hogy próbálja föl; azután az a nemzeti színű karkezttyő, melyet Klárka ad „emlékül” s végre az a csereptakarékpénztár, melyet Annácska egész tartalmával együtt hoz elő. Tüntető önértettel, hogy nem vett ám ki belőle semmit, pedig négy krajczáros is van benne.

És az utolsó reggelen, — hajnalban mint egy Ovidius, — utra kél Károly és utána néma lesz minden, csak Annácska keserves sirása hirdeti a veszteséget....

Ime hölgyeim és uraim! ez a nagy tohonya Károly, — ez a fülbemászó Károly, — ez a nagy mihaszna, — erős mint egy török pasa, és lomha mint egy hizott lud, — költelen és költelenkedő házi kereszt, — ostar, — csapás: miként lesz jó fiókóvá, ügyes fiókóvá, hasznavehető fiókóvá, szeretetreméltó fiókóvá, s majd később szeretetreméltó fiókóból derek emberre, okos emberre....

YR.

A magyar orvosok és természetvizsgálók nagygyűlése Szombathelyen.

A magyar orvosok és természetvizsgálók szombathelyi nagygyűlése, mely f. hó 24-én élénk érdeklődés mellett nyílt meg, úgy látszik, jelentékenyen át fogja változtatni e vándorgyűlések eddigi szervezetét, mely ellen tavaly a budapesti gyűlés alkalmából, oly heves támadások történtek. A gyűlés akkor megbízta a központi választmányt az alapsabályok átdolgozásával s a választmány meg is felelt e megbízatásnak. Az új alapsabályokat dr. Kovács József elnök, dr. Szabó József alelnök és dr. Dulácska József aláírásával terjesztették elő a megnyitó közgyűlésen. Bizonyára el is fogadják, mert az intézmény tovább fejlődését biztosítja. De azt az ajánlatot, hogy e vándorgyűléseken idegen nyelven is lehessen szólni és értekezni, kívánatos, hogy ne fogadják el.

A közgyűlés tagjainak leg többje aug. 23-án érkezett meg Vas megye székhelyére. E nap 283-ra ment a vendégek száma. A fogadó küldöttség a városházáról 36 fogaton zászlókkal s a tűzoltók kíséretében vonult ki az indóházhoz. Itt már oly nagy közönség jelent meg, hogy az érkezők, kiket *Eredics* ügyvéd ur melegen üdvözölt, alig bírtak kiszállani a vagonból. *Eredics* üdvözlésére dr. Halász Géza válaszolt. Az indóházból a menet a város által emelt csinos diadalíven át haladva, folytonos eljenzések közt ért a városháza elé, hol a tagok beíratkoztak s innen szállásukra vezettek.

Este 7 órakor *ismerkedési estély* volt a „Sabaria” szállodában, hol megjelent a város színe java. Az áldomások egymást érték, s az estély nemsokára táncmulatsággá alakult, mely éjjeltáinig tartott.

A megnyitó gyűlés augusztus 24-én volt a tornacsarnokban, nagy közönség jelenlétében. Hölgyek is nagy számban gyűltek össze.

Szabó Imre megyés püspök, a nagygyűlés elnöke, főpapi díszben, harsogó eljenzáddal között az emelvénnyel megjelenvén, jobbján *Takács* Lajos főispán, dr. Szabó János, a megye főorvosa s a nagygyűlés alelnöke és dr. Zelitz Dániel titkár, balján *Grimm* Károly városi polgármester, dr. Kuncz Adolf főgymnáziumi igazgató és dr. Müller Kálmán titkárok foglaltak helyet.

A megnyitó beszédet Szabó Imre püspök tartotta.

Mindenek előtt köszönetet mondott azon megtiszteltetésért, melyben elnökké való megválasztása által részesült, aztán azon érinkezés pontokat fejtegette, melyekben a jelkés hívei által a természet-tudományokkal és gyógytudományokkal áll. A beszéd szónoki hévvel és lelkesedéssel előadva, általános figyelmet gerjesztett és gyakran megújuló eljenzések kísérték. Beszédében a természetdudóokról szólván, többi közt ezeket mondta:

„Hogy az én szakmám és az ő szakmájuk között is van érinkezés pont, azt azon élénk viták is mutatják, melyek a kutatások eredményeire alapított vélemények iránt fenforognak. Az emberi gyarlóság okozza bizonytalan, hogy az illető szellemi harcok néha elkeseredésre visznek s nem egyszer az történik, hogy a vita hevében már nem a véleményeket vizsgálják, hanem egymást döngetik, a miből nem tudom, haszon hármalik-e több, avagy hátrány. Nem tolokodom a harcolók közé, hanem egyszerűen az álláspontot jelzem, melyet én az egymástól eltérő, néha ellentétes véleményekkel szemben elfoglalom, mely az egyéni vélemény s meggyőződés szabad-ágyának álláspontja. Hanc veniam petimusque, damusque vicissum. Részemről azon véleményem, mely egyéni meggyőződésem szerint a kétségbevonhatlan igazság fényében tűnik fel előttem, elfogadom; nem propter verba magistral, hanem a megismert igazság iránti hódolattól, akármik fedezte fel azt.”

Az eljenzések csillapulta után Szabó János emlékbeszédre következett dr. Kovács-Sebestyén Endre és dr. Kátai Gábor fölött, kik a gyűlésnek oly érdemes tagjai voltak, s kiknek az orvosi tudomány terén tett működését az emlékbeszéd nagy elismeréssel emelte ki.

A tetszéssel fogadott emlékbeszéd után *Grimm* Károly, Szombathely város polgármestere, tolmácsolta a város örömet, hogy vendégszerető falai között üdvözölheti az orvosok és természetvizsgálók társulatát, s a városi képviselőtestület határozatára való hivatkozással átnyújtá a nagygyűlés elnökének Szombathely város adományát, 100 darab aranyat, pályadíjakra. Az elnök pedig hg. Batthyány Gusztáv részéről jelentett be szintén 100 db aranyat pályadíjúl. Mindkét adományért a közgyűlés jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét.

Következett ezután az üdvözlő táviratok felolvasása. Üdvözlét küldött több hatóság, a tud. akadémia, a természettudományi társulat, a nemzeti muzeum, számos egylet, Haynald bíbornok, Krusz panonhalmi főpátp, stb. Bemutatták *Debreczen* város levelét, melylyel az orvosok és természetvizsgálók legközelebbi vándorgyűlését meghívja. E fölött a választmány fog határozni.

A kitűzött pályázatra beérkezett művek közt dr. Barcs Józsefnek szolgáltatott ki a gyűlés színe előtt a 300 ft pályadíj.

Dr. Balogh Tihamér nagy figyelem közt értekezett „A járványok okairól és azok hatásáról a nép életére”. Ismertette a parányi gombák hatását a betegségek előidézésénél s különösen a járványos betegségek elterjedésénél. A parányi gombák s ragályos vészek ellen több óvintézkedést tartana szükségesnek a kormány részéről, mely a keleti marhavész s fillokszera alkalmából annyit tud áldozni. Hiszen — mondá — a nép mégis csak becsesebb, mint a marha s szőlőtörök. Az érdekes és magvasan írt értekezést élénken megtapsolták, s a püspök meleg köszönetét fejezte ki. Egészben az évkönyvben fog megjelenni.

Ezzel a megnyitó gyűlés véget ért, miután az elnök még a szakosztályok elnökeinek névsorát felsorolta s a közönségnek köszönetet mondott.

A gyűlésről a közönség a szomszéd „Prater”-ben rendezett kiállítás meglekintésére ment, hol szarvasmarha és tejgazdasági eszközök nyújtottak érdekes látni valót.

Délután 2 óra után kezdődött a lakoma a Sabariában, hol 220 tag jelent meg. Részt vett Szabó Imre püspök is, kinek őszinte, magyaros jelleme itt vált ki legjobban. Felköszöntőit is magyaros humor fűszerezte. A hivatalos felköszöntőn kívül a királyra s a királyi családra, továbbá a tagokra, felköszöntötte Bódogh Albertet, a vasutról az ebéd közepén érkezett orsz. képviselőt, mert a „boldogság megérkezett” s nagy tapsok közt köszöntötte fel a jelenlevő hölgyeket, mivel a fiatalok „nem merték magukat eddig kompromittálni”. A vendégeket üdvö-

zölték *Grim* polgármester, *Takács* főispán, *Eredics* stb.

Ebéd után az egész társaság a torna-csarnokba indult meghallgatni dr. Lipp Vilmos premontrai tanár és keszthelyi igazgató értekezését, melynek czíme „Sabaria társadalma”, s mely kizárólag Sabaria római multjáról és társadalmi viszonyáról szól, a második században itt talált római leletek és ásatások nyomán, miket az értekező nagy szorgalommal kutatott föl.

Este 7 órakor az „orvosi segélyegylet” alakuló közülést tartotta a lyceum épületben. A gyűlést Borbás József nyitotta meg, visszapillantással az egylet megalakulása érdekében eddig történetéről. Az „orvosi segélyegylet” áll 17 partoló tagból 50—50 firtal, 320 rendes tagból évenként 2—2 firtal. A tagok összes száma 482. Borbás elnök a megalakulás örömeire, eljenzés közt 100 firtot tett le az egylet javára. Erre a tisztviselő választása következett. Elnök (az alapsabályok értelmében) Müller Kálmán, pénztárnok: dr. Faludi Géza; jegyző: dr. Tóthfalusi Gyula; bizottsági tagok: Kelen József, Kurtz Gusztáv, Borbás József és Vidor Zsigmond orvosdoktorok.

A szak-értekezletek e hó 25-én kezdődtek meg a lyceum s a mellette levő elemi iskola épületében. A természettudományi szakosztályban Dr. Szabó József geológiai előadást tartott; a természettani szakcsoportban Jedlik Ányos és Bierbauer Lipót; a társadalmi szakosztályban dr. Sikor János az állatorvoslásról; az orvosi szakosztályban Róssay, Oszkóvsky József kolozsvári orvos, Bakody Tivadar egyetemi tanár, Geber Ede, Lichtenberg Kornél, dr. Dubay, Goldzieher Vilmos, dr. Faludy Géza, Hochhalt tartottak értekezéseket.

A Foucault-féle inga bemutatása érdekes tudományos experimentuma volt a közgyűlésnek. Dr. Kuncz Adolf mutatta be e hó 25-én a székesegyházban, nagy érdeklődés mellett.

Aug. 26-án a szakosztályi ülések folytatása volt. Azután következett a telefon bemutatása, mely félóra távolságnyra Herényben, Gotthard testvérek laboratoriumával van összeköttetésben. Délben ebéd volt Szabó püspöknél és a főispánnál. Délután két órakor Weszelovszky érdekes előadást tartott a gyermekek halandóságáról Magyarországon. Őt órakor Inkey Béla Vas megye geológiai viszonyairól tartott előadást, mire megtekintették a főgymnáziumi szertárakat és gyűjteményeket, a vas megyei régészeti muzeumot. Este értekezlet volt a püspöknél.

A jövő nagygyűlés a f. hó 27-ki határozat szerint *Debreczenben* lesz, s e gyűlés elnökeivé *István* Bálint és *Degenfeld* Imre gróf, alelnökké Szabó József, *Török* József és *Bódogh* Albert, titkárokká *Zelitz*, *Varga* Géza és *Hochhalt* választattak.

A kolozsvári országos dalünnepély.

Kolozsvár e hó 18-ikától 23-ikáig daltól és vidámságtól zengett. Az országos dalünnepély kiválóan sikerült, s a város és vendégei a legjobb emlékekkel váltak egymástól.

A vendégszeretét száz meg száz szívesége ujtult meg csaknem óránként e zajos napok alatt, melyek történetének legvidámabb és legkedvesebb részét bizonyára ez képezi. A hivatalos program is gondoskodott bőségesen mulatságokról, összejövetelekről, táncvigalomról, hanem a rendező bizottságok mellett ott voltak a szíves házigazdák is, telve aggodalommal, ha netán vendégeik fogatkozásait szenvednék. Hogy aztán az így megbízott programhoz nem elég a nap, de még az éjjelt is nappallá kell tenni, az nagyon természetes.

E hó 23-án kezdődött meg az általános bucsuzás, miután meghallgatták a jury ítéletét, mely a győztesek koszoruját kiosztotta. Másnap kora reggel vetett véget a bucsuzásnak, s a vasut szerteszét vitte a dalárdákat s azokkal öregbítve szállt tovább Kolozsvár ősi vendégszeretetének hira.

Hogy hol lesz ismét a viszontlátás, most még nem lehet tudni, mert a legközelebbi dalünnepély színhelye nincs kitűzve.

Az ünnepélyek öt napja alatt a „Kelet” szerkesztője, Békésy Károly „Emléklapokat” adott ki, melyek kimerítőn közölték az eseményeket és a programot.

A *dalegyletek versenye* e hó 19-én folyt le a nemzeti színházban, mely megtelt, a mennyire csak lehetett. A 31 dalegylet közül, mint a mennyi részint testületileg, részint képviselők által ez ünnepélyen részt vett, az első versenyre 10 dalárda jelentkezett, ugymint a szegedi, debreczeni, szegszárdi, nagyvárad, hódmező-vásárhelyi, nagy-kőrösi, miskolci, zombori, losonci és maros-vásárhelyi.

A versenyző Zimay Lászlóval Balogh Zoltán költeményére írott «Mi riasztja fola magyart» című műdarabja volt, mit a központi választmány tűzött ki.

Mindenik dalegylet szabatosan és érczes hangon adta elő. Legviharosb tetszésben a szegedi és debreczeni dalárda előadása részesült, s az első díjra nézve (Kolozsvár város ezüst serlege) e két dalegylet közt oszlott meg a vélemény, nemcsak a közönségnél, hanem a jnyrben is, melynek ítéletét e hó 23-án hirdették ki, s mely szótöbbséggel ítélte oda a *debreczenieknek* az első jutalmat. A *szegediek* a második jutalmat, a polgári dalegylet ezüst koszoruját nyerték. A *losoneziak* a kolozsvári hölgyek díját, ezüst serleget; a *szegszárdiak* a Királyi Pál által ajándékozott ezüst serleget; a *tordaiak* a Bartai-féle jutalmat, a *jászberényiek* a kolozsvári dalkörét, a *miskolcziak* pedig a «Hilária» nevű kolozsvári dalegylet jutalmát. A *zombori, hódmező-vásárhelyi* dalárdák a jegyzőkönyvben nyertek elismerést.

Volt más verseny is e hó 20-án, mikor a dalegyletek önmaguk által választott énekarokkal léptek föl. Tizenegy dalárda lépett sikra. Az előadásokat nagy élvezettel hallgatta a közönség, s mindenik dalárda elismeréssel találkozott. Sorshuzás szerinti sorrendben álltak elő. Első volt a *tordai* dalárda 18 tagjával, s végezte a *szegszárdi*, de ő lett az első a jutalomban.

A versenyző dalárdák voltak: a *tordai* Huber Károly «Ünnepi dalá»-val; a *miskolci* Ábrányi Kornét «Boldog voltam» zeneművével; a *zombori* Huber «Szabadságdalával», a *nagyvárad* Kovács Károly, a *nagy-kőrösi* Wusching dalával; a *maros-vásárhelyi* egy kis dallal Voelckertől; a *szegedi, debreczeni és szegszárdi* (mind a három igen jeles dalárda) abban is vetélkedett, hogy Hubertől énekeltek három különböző dalt: a «Honvédek csatadalát», a «Dalünnepe» és «Honfida» címűeket. A jury *Szegszárdot* ítélte győztesnek; a második díjat *Torda* nyerte, a harmadikat *Jászberény*, a negyediket *Miskolcz*. Zombort pedig a jegyzőkönyvben dicsérték meg.

Harminczben már nem mint versenyzők jelentek meg a dalegyletek, hanem hogy valamennyien együtt lépjenek föl. E hó 21-én délután borult esővel fenyegető időben indult meg a menet a sétátérre, a szinkörbe. Utközben meg is eredt az eső és zuhogni kezdett, úgy hogy a szinkör tetején csak egy csattogott, s e miatt várni is kellett az előadás megkezdésével. A szinkör egész a szorongásig megtelt.

A színpadon, kibontott lobogókkal, vagy 250 dalmok állt félkörben, a háttérben a katonai zenekarral. A karnagy emelvényen Erkel Ferencz jelent meg, kit riadó taps és éljenzés fogadott s a zenekarból babékoszorút nyújtottak az ősz költőnek. Erkel a «Hymnus»-t vezényelte, mely e hatalmas előadásban a legteljesebb hatást idézte elő. A dalegyletek három versszakot énekeltek belőle s mikor bevégezték, szünni nem akará taps és éljen zugott föl ismét. Erkel Ferencznek háromszor-négyszer kellett megjelenie, hogy fogadja a közönség ovációját. A hymnus után Engesszer Mátyás egy kardala következett, a szerző vezényelte mellett. Engesszert is lelkesülten fogadták s ismételve kihívták. Ezután Lachner szövetségsdalkát énekeltek az egyletek. Ezt Huber Károly vezényelte, a kit babékoszorúval és a legzajosabb tintetéssel fogadták. Előadták még a katonadalt Fehértől, a hatásos dalárduktól Erkel-től, Huber «Lohász»-át és végül a Szózatot.

A dalárünnepélyek művészi mozzanatait aug. 21-ikén este a *nagy hangverseny* egészítette ki és fejezte be. A budapesti nemzeti színház operájának két tagja: *Saxlehner* Emma asszony és *Ney* Dávid is közreműködtek, s éneküket Erkel Ferencz kísérte zongorával. Saxlehner asszony a «Borgia Lucretia»-ból énekel, Ney pedig Schubbertől a «Vándort» és Erkel «Magyarok istenét».

Nóbl Irén k. a., a zeneakadémia tehetséges tanítványa, Reinecke «Versenymű»-vét zongorázta *Rausch* K. urral. *Herman* Mariska k. a. hegedűjátéka sok tapsot nyert, valamint *Rausch* zongora-előadása is. A kolozsvári dalegylet szépen énekelte kardalival emelte az est művészi sikerét.

A dalárszövetség közgyűlése gr. Eszterházy Kálmán elnöke alatt folyt le. A közgyűlés elhatározta, hogy a dalárszövetséget további két évre fenntartja. A jövő közgyűlés helye felől még nem lehetett intézkedni, miután meghívó nem érkezett. A központi bizottság tehát fölhatalmaztatott, hogy e tekintetben időközben határozhasson.

Királyi Pál, a szövetség eddigi buzgó elnöke, levélben jelentette be lemondását. A közgyűlés jegyzőkönyvileg fejezte ki elismerését a volt elnök érdemei iránt és tiszteltbeli elnökké választotta.

A tisztviselői kar következőleg választott meg: elnök *Bartay*, alelnök *Simonffy*, pénztárnok *Engesszer*, titkár id. *Ábrányi* Kornél. Választmányi tagok: *Zimay, Erkel, Sipos, Ság, Tanczos, Bogisich, Nagy Á., Follmann, Erkel Lajos, Csizik, Ponch, Huber.*

Bartayt a választás után szerenádál tiszteleték meg.

Az ünnepélyek egyik epizódja gyanánt megemlítendő, hogy *Huber* Károly, az országos dalárszövetség érdemes karnagya, ez állásáról lemondott, mert nem választották meg a dalverseny bírái közé. Ezt ő bizalmatlanságnak tekintvén, tisztéről leköszönt. A dalverseny második estjének közönsége szünni nem akará tappsal, számos kihívással fejezte ki iránta való elismerését. Az iránta nyilvánult elismerésre és minden oldalról hangoztatott fölszólításra azonban tovább is megmarad helyén.

Irodalom és művészet.

«Myrtuslombok. Költeményfűzér, írta Dr. Pados János.» Ily czim alatt jelent meg, második bővített kiadásban és a Franklin-társulat kiválóan díszes kiállításában egy tartalmas kötet az utazásairól s tudományos dolgozatairól is ismeretes Padosról. Tanult fő, emelkedett szellem, nemes kedély nyilatkozik lépten-nyomon költeményeiben is, melyek kivált a lyrai formákban nehezen mozognak s a harminczas évek ma már elavult ízlésére emlékeztetnek, de eszmei tartalom s kedély tekintetében nincsenek érdem nélkül. A háromszáz s néhány lapra terjedő kötet, dalokat, sonetteket, görög méretű ódákat, tankölteményeket, vallásos énekeket, elbeszéléket s alkalmi verseket tartalmaz. A szonettek közül néhány (Volga, Ural vidékén, Fonyód, Melancholia, Tátika stb.) valóban szép. Legbecsessebbek a szabaddal formában mozgó, eszméikről tartalma költemények, melyeket a szerző «Búdalok» czim alá foglalt, holott a dalnak sem tartalmi, sem alakai sajátosságai nem bírnak; a szerző ezek legnagyobb részét a munkácsi és olmuíti városokhoz tartozó irodalmi körökben, a szerző vezényelte mellett. Engesszert is lelkesülten fogadták s ismételve kihívták. Ezután Lachner szövetségsdalkát énekeltek az egyletek. Ezt Huber Károly vezényelte, a kit babékoszorúval és a legzajosabb tintetéssel fogadták. Előadták még a katonadalt Fehértől, a hatásos dalárduktól Erkel-től, Huber «Lohász»-át és végül a Szózatot.

«Karola költeményei» ily czim alatt megjelenendő csinos kiállítású füzet kész íveit kaptuk Pozsonyból, Stampfel Károly bizományából. A költemények egy nemes kedélyű hölgy szellemének egyszerű és keresetlen nyilatkozatai, melyeken, a formai járatlanság nyomai s a szerkesztet pongyolaság mellett, itt-ott költői kedély és bensőség felismerhetetlen jeleivel is találkozunk. Mutatványul a kisebb darabok közül kettőt, egy eredetét és egy fordítást, adunk e helyt olvasóink elébe.

A mélyüti kápolnánál.

Hegyen álltam egyház mellett,
Ah, mily ide volt a lég!
Illatozó bérczek felett
Domborult a tiszta ég.

Fényes volt a Duna árja,
Ifjú-zöld a rónátaj;
Ah! merre csak szemem jára,
Tavas-öröm, tavasz-báj!

Ismét jöttem. Az égíven
Méla sötét bú honol.
S miként bánat sajgó szívén,
Szürke ború mindenhol!

Pedig itten mind a régi;
Tavasz, illat, lég és ár;
Ah, csak te vagy távol, égi,
Most elrejtett napsugár!

A köd.

(Lenau után.)

Te sötét köd, te borított
A völgynek vizárát,
A hegnek bájos erdeit,
A napnak sugárát.

Oh borítsd el a világot,
Igy sötét lepleddel,
Borítsd — mi engem elbűsít —
A múltat borítsd el!

Költemények. Névtelenül, de végzősval, mely alá L. F. van írva, jelent meg, a Franklin kiállításában s Aigner bizományában, egy parány-alaku (gyémántkiadás) kis kötetke, 72 lapon 16 költemény. Végzavarban a szerző azt mondja, hogy a mult évben előfizetést hirdetett költeményeire de a napi sajtó roszszul fogadta s ettől visszariadt, pedig (önérzettel mondja) oly költemények, minő egy pár, melyet meg is nevez, vannak olyanok, mint híresb költőkéi is. Részünkről a megnevezettek is («A legszebb élet-pálya» és «Látogatás») elég gyöngvének találunk, a többit is; bár itt-ott van bennök némi fölfelcsillanása a költői tehetségnek vagy hangulatnak: pl. az «Emlék» címűben. Leggyöngébb a két legterjedelmesebb: a «Tagadó világnézet» című tanköltemény és a «Szerencsés Imre az uszorás» című történeti költemény. Az egész kötetke belbecse nem igen nagyobb, mint testi mivolta. Ára 40 kr.

Petőfi műveinek új díszkiadását rendezi az Athenaeum sajtó alá. Ebben számos új illusztráció lesz, melyből már elkészült tizenhárom. Ezeket rajzolták: Zichy Mihály, Székely Bertalan, Jankó János és Böhm Pál. Zichy Mihály illusztrálta a «Talpra magyar», a «Farkas-kaland», «Borus, ködös ősi idő» és «Feltámadott a tenger» költeményeket; két képet rajzolt *Szekely* az «Apostol»-hoz, négyet *Böhm* Pál a «Helység kalapácsa»-hoz, *Jankó* János háromat a «János vitéz»-hez.

A gr. Teleki-leveletárban M. Várhelyi Sándor, Szabó Károly, Barabás és Szádeczky Lajos történettudósokból álló bizottság befejezte. Főleg a XVII. század történetét s a széke-lyeket illető becses adatok jutottak nyilvánosságra. A kutatás eredményét Szilágyi Sándor fogja bemutatni az akadémiában. Szabó Károly innen Kolozsvárra tért, Szilágyi Barabással Gyulafehérvárról folytatja kutatásait; Szádeczky Lajos pedig Mihály vajda monographiájára adatokat gyűjtendő a szebeni, brassói, bukaresti és jászvásári levéltárakat keresi fel, majd Lembergbe s Krakkóba szándékozik menni történeti tanulmányozás végett.

Széchenyi Béla keleti utazásáról Lőczy Lajos kétféle művön dolgozik. Az egyik a szaktudósok számára való s az utazás tudományos eredményeit fogja feltüntetni. A másik munka a művelt nagy közönség számára készül s a mennyi birodalom nagyérdemű belviszonyait, kulturális, politikai és anyagi állapotait, az utazás folyamatát és főeredményeit fogja népszerű modorban ismertetni számos rajzzal. Mindkét munka magyar és német nyelven jelenik meg, lehetőleg egy időben.

A magyar és német lapok Pozsonyban. A magyarosodásnak a felvidéken való erősödését bizonyítja a «Pozsonyvidéki Lapok» elterjedése, mely az első negyed után négyszer több példányban jelenik

meg, mint a pozsonyi német lapok. Mig a «Westungarische Grenzboten» egy-egy postai napon a vidékre nem egészen 500 lap-példányt, a 116 éves «Pressburger Zeitung» alig 170 példányt expedial, addig a «Pozsonyvidéki L.» egy-egy száma 700-nál több példányban szállítatik.

Az «Ösz.» A vörös kereszt egylet budapesti «Tavas»-ünnepélyének mása lesz az «Ösz.», melyet szept. 8-ikán Székesfehérvárról rendeznek. Az ünnepélyt rendező bizottság elnöke gróf Zichy Jenő, nagy buzgalmat fejt ki; lesznek árusarnokok, melyekben a megye és város legszebb hölgyei lesznek a boltosnők és lesz alkalmilap is, melyet Szőgyényi-Marich Julia urhölgy és gróf Zichy Jenő szerkesztnek. A lap számára előkelő írók és művészek ígérték szöveget és rajzot. Az ünnepély jövedelmének felét a vörös kereszt egylet, másik felét a székesfehérvári árvalház javára fordítják.

Uj zenemű. Kolozsvárt Demjén egyetemi könyvtárnál megjelent: «A nagyvaldó» Szigeti József népsziművének összes kedvelt dalai: 1. Eddig nem-mán is megértett. 2. Ne menj rózsám, ne menj el. 3. Oly szép mint a rózsám. 4. Kedves Bandim. 5. Fáj a szívem, teher neki az élet. 6. Piros alma vagy a fán. Zenéjét szerző és énekhangra zongorakísérettel alkalmazta B. Bánffy György. A csinosan kiállított füzet ára 1 frt.

A nemzeti színházban az operának most két fiatal vendége van. Egyik *Spányik* Irma k. a., ki szerződöttve is van, s ki másodizben a «Büvös vadászban», mint Agatha mutatta be magát s az első bemutatás kedvező véleményét megerősítette. A másik *Alt* Jenny k. a., kit eddig kétszeri föllejtében szintén szívesen fogadott a közönség. Hangja tiszta, és jól iskolázott. A közönség sokszor megtapsolta.

Uj tenoristát szerződöttetett a nemzeti színház igazgatósága. Gassi ez őszön csakugyan megvált a nemzeti színházról s Amerikába megy, utódja pedig Erkel Lajos lesz, az ősz zeneköltő fia, kiből a színház, hír szerint, igen jó erőt nyer. A fiatal énekes, ki októberben mutatja be magát, igen szép külsőséggel bír s már eddig tizenhat szerepet tanult be.

Uj népszimű. A népsziműház igazgatósága «A menyasszony kedese» című népsziművet fogadott el. A darab szerzője *Deák* Pál, a színészeti iskola operai osztályának másodéves növendéke.

A képművészet pártolása. Az országos magyar képművészeti társulatok most már mind sürűben érkeznek a tudósítások arról, hogy egyes törvényhatóságok a képművészetek részére bizonyos összeget ajánlottak fel. *Mosonyimegye* közönsége legutóbb elhatározta, hogy ezerforintos alapítvánnyal lép a társulat támogatói közé; ezen fölül jövőre évenként ötszáz forintot fordít képművészeti célokra. *Esztergom* városa száz forintot vett föl évi költségvetésébe s ez összeg állandó lesz.

Az Eszterházy-féle országos képtárban az utóbbi időben nevezetes munkálatok folytak. A helyiséget is átalakították, a fölsőleges ajtókat befalazták, a falakat újra festették, a képeket rendezték, s a mi föl, a romlás nyomait viselő festményeket javították. E czélra *Hauser* müncheni képtárról nyerték meg, ki a müncheni képtárban már mint gy százötven festményt állított helyre s e téren kiváló szakfért. Minthogy ezuttal csak hat hetet tölthetett fővárosunkban, egyelőre a legsürgősebb, bár egyuttal a legtöbb időt igénylő javításokat végezte, így például a Memling «Keresztrefeszítés», Kranach «Szent Katalin eljegyzése», «Szent András» című képeit állította helyre s még több kisebbet, melyeknél részint a fa megvetemedése, részint a máz megbarnulása stb. okozta a romlást. Ilyenek a Neefs és Steewyck képei, melyek templom belsejét ábrázolják, a mit előtt már jóformán föl sem lehetett ismerni. A képtár megnyitásával egyidejűleg szakszerű lajstrom is fog megjelenni a munkálatokról. A többi romladozó kép helyreállítása még három-négy évet fog igénybe venni.

A keleti iparműkiállítás, mely szept. 1-én nyílik meg, igen gazdagnak ígérkezik. A bécsi keleti muzeumból e napokban megérkezett a második szállítmány, fölötté érdekes keleti tárgyakkal, melyeknek rendezésén most dolgoznak. Főuraink közül Zichy József és Ágost, Széchenyi Béla, Andrássy Manó és Zichy Jenő grófok engedik át nagybecsű keleti műgyűjteményeiket, továbbá Xántus János s még többben. Az iparmuzeumból is több érdekes tárgyat állítanak ki. A katalógust Mudrony Soma szerkeszti.

Közüntézetek, egyletek.

A magyar tudományos akadémia két havi szünet után a jövő hó első hétfőjén, szeptember 6-án kezd újabb működését, mely napon első osztályülését fogja tartani.

A mérnök- és építész-egylet műszaki kirándulása. A mérnök- és építész-egylet, hogy egyrészt a tagok közt a karszellemet fejlessze és az összetartást fokozza, másrészt, hogy alkalmat nyújtson tagjainak a már létesített vagy csak létesítendő építkezéseket tanulmányozni, évenként műszaki kirándulásokat rendez, vándorgyűlést tart, melyen műszaki felolvasások folynak, s kirándulásokra indul. Az idén az ország déli része a cél, s első állomásuk *Temesvár* volt. A rendezők: *Hieronym* Károly, államtitkár és alelnök, *Tolnay* Lajos, a magyar államvasutak vezérigazgatója, *Medgyassay* István, a dunagőzhajózási társulat igazgatója, *Schwarczel* Sándor, megyei egyetemi tanár, az egylet titkára, *Fabian* János, kir. főmérnök, a kirándulás gazdája. E hó 24-én délután érkeztek *Temesvárra*. Az ismerkedési estély a színház-épületben kedélyes összejövetel volt. A vándorgyűlés aug. 25-én a megyeház termében nyílt meg *Hieronym* elnöke alatt, és száznál több mérnök jelent meg. *Tolnay* Lajos vasutigazgató, a vasutak államivá tételéről, a helyi vasutak ügyéről és a tarifa-kérdésről tartott nagyfontosságú értekezést, mely mint napi kérdéseket tárgyaló fejtegetés, sok eszmét vetett föl színe, s nagy figyelmet keltett a sajtóban. Utána *Schwarczel* Sándor felolvasta *Mokry* Endének a bányászati vizek rendezéséről szóló értekezését, *Zsák* Hugó pedig a lánchajózást ismertetve. Az ülés után díszes ebéd volt, melyen az első pohárköszöntőt *Hieronym* Károly a királyra mondotta, aztán Ormós Zsigmond főispánt ültette. *Tolnay* Lajos a derék temesi alispánt, *Rácz* Áthánást üdvözlő, Ormós főispánt *Hieronym* mért, *Boros* Béni pedig *Tolnay* Lajosért ürité pohárát. Este a vendégek az Al-Dunára, a *Vaskapu* felé utaztak.

A nemzeti muzeumba Széchenyi Béla gróf kinnai expediciójából ismét egy több ládából álló küldemény érkezett, közté és botanikai gyűjtemény, továbbá több ritka madár és rovar. Minthogy a grófnak expediciója alkalmával nem állott árzenikum rendelkezésére, a kitömött madarak tollazata nagy részben megromlott. A rovarok között van néhány eddig ismeretlen faj is. Dr. *Mácsik* is már régebben beküldött Sumatrából több érdekes rovar.

A magyar könyvkereskedők országos egylete augusztus 22-én tartotta fennállása óta a harmadik közgyűlést. A választmányi jelentés és számadások helyeslő tudomásul vétele után a választások ejtetek meg a következő eredményekkel: elnök *Aigner* Lajos, alelnökök *Hoffmann* Alfréd és *Rosenberg* Sámuel (Eperjes), titkárok *Zilahy* Sámuel és *Tetty* Nándor; pénztárnok *Kókay* Lajos. Végül a választmányba 12 budapesti és 6 vidéki tag választott be.

Egyház és iskola.

A budapesti tudomány egyetemen a beiratások szeptember 1-én kezdődnek meg s bezárólag szept. 12-ig tartanak. Az előadások mind a négy fakultáson 15-én veszik kezdetüket. A szülésznői tanfolyamra a beiratások az 1880-1-dik tanévre 1881 május 1-én kezdődnek meg. — A műegyetemen pedig a beiratások f. évi szept. hó 1-től 15-ig tartanak, és az utólagos fölvételi és ismétlési vizsgálatok folyó évi szeptember hó 5-étől 15-éig fognak megtartatni.

Iparművészeti szakiskola. *Keleti* Gusztáv mintarajztanodai igazgatót, a közoktatásügyi miniszter megbízta az iparművészeti szakiskola vezetésével s ugyanez iskolához *Rauscher* Lajost műszaki vezetővé, *Mudertak* Lajost szobrászt tannműhelyvezetővé s a mintázás és falfaragás tanárává, *Schikl* Albertet az ornamentális és műszaki rajz, végre *Werdnster* Szilárd, mintarajztanodai segédtanárt, a mértani szak tanárává nevezte ki.

Mi ujság?

A király Péccsét. Ő felsége a galicziai körút után Budára tér, s aztán a vidékre megy a hadi gyakorlatok megtekintése végett. Szeptember 21-én Pécsre érkezik. A király a pompásan restaurált piú-

póki palotában fog lakni s az alatt dr. Dulánszky Nándor püspök, a plébániában vesz szállást.

A királyi udvar ez év őszén, mikor a delegációk Budapestén fognak ülésezni, szintén fővárosunkba jő. A budai palotában a királyi család csak mintegy tíz napot fog tölteni, aztán négy-öt hétre Gödöllőre vonul, hol Rudolf trónörökös és Gizella főhercegnasszony is hosszasan fognak időzni s a rókvadászatokra várják Lajos bajor királyi herceget is.

Emlék-album a trónörökösnek. Bécsi előkelők körök a trónörökös, menyegzője alkalmával díszes albummal fogják meglepni. Az album egyes lapjait jó névvel bíró festőművészek tollrajzai és aquarelljei képezik, leginkább azon vidékekről, hol a trónörökös tartózkodott vagy vadászott. Az album költsége 150,000 forintba vannak előirányozva. Magyarország déli vidékének és Szlavóniának azon részeiről, hol a trónörökös nem rég vadászott, s melyekről a «15 nap a Dunán» című munkájában oly előszeretettel emlékezik meg, az album számára *Lichtenfels* tanár, a bécsi képművészeti akadémia jelenlegi igazgatója fog képeket készíteni. *Lichtenfels* tanár, ki az osztrák tájképfestők egyik legjelesebbje, már egy hónapig tartózkodott néhány tanítványával hazánkban Ó-Gyallán, hol Feszty Árpád fiatal festőnk szüleinek volt vendége a napokban Feszty Árpád kíséretében Ó-Gyalláról elutazott Szlavóniába, az album számára készítődek képekhez tanulmányokat teendő.

A belga királyné nyilatkozata. Brüsszelben egyre folynak a különféle ünnepélyek. E hó 20-án a királyi estélyt adott, melyben az európai tisztviselők, több főur vettek részt. A cerele alatt ő felsége a királyné, huzamos ideig társalgott a magyar küldöttekkel, *Körösy* Józseffel és *Bokelberg* Ernővel. *Körösy* a királynénak felhozta, hogy mily nagy öröme van a magyar nemzetnek, a miért ő felsége a magyar nyelvet oly szépen beszéli s kultiválja. A királyné erre azt jegyezte meg: Az anyanyelvet tudni nem érdem, de kötelesség!

A Margit-sziget veszedelme. A Duna nagy áradása érzékeny nyomokat hagyott hátra a gyönyörű Margitszigeten. Majd fele részét ellepte a víz, melyben a főhercegi lak, a romok és a felső rész pompás épületei valóságos szigeteket képeztek. Több száz ölnyi rögtönzött hídron kellett átmenni a hajóról kiszálló utasnak, míg a fürdőház lépcsőzetesen szilárd rőpártot talált. Több napon át ilyen hídások tartották fent az összeköttetést a száraz részek és épületek közt. Néhol közel két lábnyi volt a víz s a gyönyörű virágágyak nagy része is vízbe jutott és eliszaposodott. A főhercegi, ki gyöngékedik, család-jával együtt épen e napokban akart a Margitszigetre költözni, de most egyelőre lemondott szándékáról. A vendégek közül számosan elhagyták a szigetet. A víz különben már elvonult. Az áradás nyomát azonban már teljesen eltüntette a gondosság, s a kik eltávoztak, bánhatják, hogy tulságos ovatoságból épen a legszebb őszi napokra hagyták ott a szigetet. Az igazgatóság elismerésre méltó figyelmre igyekezett türelmőkké tenni azokat az apró kellemetlenségeket, melyeket a Duna rakoncátlanokodó kedve támasztott. Most már egészen a régi, bájos hely a Margitsziget.

Prímási palota Budán. Simor János bibornok-prímás, a budai várban levő primásiális palota helyett, mely csak szerény hajlék, az ország főpapjához méltó palotát akar emlíni, a most restaurálás alatt álló Mátyás-templom átellenében, vagy esetleg a vár más terén, hol alkalmas telek kínálkozik.

Lajos napját a fővárosban s az ország igen sok helyén ünnepélyesen megülték s üdvözlő táviratokat küldtek Kossuthnak. Magából a fővárosból 120 távirat ment Baracconaba. A fővárosban a tervzvárosi polgári kör, a Józsefvárosban és Ferencvárosban pedig a polgárok nagyszámú társasága rendezett ünnepélyt a névnap előestéjén.

A Bem-szobor bizottsága köszönő iratot intézett Maros-Vásárhely városához, mely a Bem-szoborhoz ezer forinttal járult, valamint Ditró székegy nagy községhez, mely ingyen szolgáltatá a szükséges gránitot.

Virág Benedek emléke. A budapesti tabáni házat, hol a «Századok» írójá elhunyt, szept. 13-án jelöltek meg emléktáblával. E napon reggeli 10 órakor a tabáni templomban, melyben Virág oly gyakran misézett, ünnepélyes istentiszteletet fog *Pauer* fe-

Ára füzve 5 forint 40 krajczár.

Hallatlan olesóságok!

Ingyen! 15 frtyi rendelmeny-
nél 1 csomag legfő-
mabb párisi hölgyor.

Ingyen! 30 frtyi rendelmeny-
nél 1 doboz legfő-
mabb párisi hölgyor. a

Igen fontos minden családnak!

Még soha nem kínálkozott ilyen kedvező alkalom parányi csekély pénzért a legjobb minőségű kelméket megvásárolhatni.

A nagy felhőszakadások,

melyek augusztusban hóban óriási károkat idéztek elő, különösen a morvanyországi és szilészi hegyekben, hol az árvíz mindent elpusztított, az uralkodó nyomor a szegény munkások közt leirhatatlan.

Nyújtunk tehát mi is a szegény éhező munkásoknak egy kis enyhítést!

Az első és legnagyobb gyárosok által fölkérettem a szegény munkások főtartatására végett az ottan készült kelmék minél tömegesebb elárúztatását Magyarországi területén magamra vállaltam; s miután a kelmék oly

poton áron — csak a munkadíjért

árban bocsátatnak, ennek folytán nem kétkedek és biztosan számítok a nagyonyon t. közönség üdvös pártolására, hogy a szerencsétlen munkásoknak minél több munkát adhassunk. Mély tisztelettel

Megbízások intézendők

Schiller L.

Vászon és divat nagykereskedő Sz. Fehérvártól,

a „szép menyasszonyhoz”

Videki megbízások pénzbevétele vagy utánvétellel még az nap teljesítenek, a melyen a levél érkezik.

A címet, rendeltetési helyet, u. p. vagy vasúti állomást tövédek elhátítása miatt, kérem a legérthetőbb betűkkel kiírni!

Csomagolásiért nem számítok semmit.

Árjegyzéki kivonat.

1 rőf jó minőségű jó mosatu kockázott ezéma kelme női ruhának	—30	—13
1 „/2 „ csikos tolltartó	—28	—13
1 „/2 „ színes karton	—14	—14
1 „/2 „ oxfordi kelme, ingeknek	—30	—14
1 „/2 „ szél. jó minőségű chiffon	—10	—10
1 „/2 „ sárga nanking, tollnak, kitiűző minőségű	—13	—16
1 „/2 „ fin. crephir kelme, ingeknek	—40	—22
1 „/2 „ legfinomabb színes madapolán	—40	—20
1 vég „/2 „ 28 rőf jó minőségű trübauai gyolcs	5.50	3.35
1 „/2 „ 26 rőf jó minős. jó mosatu kék kockázott morva kanavász	4.95	2.35
1 „/2 „ 28 „ morvai hegyi gyolcs	7.50	4.40
1 „/2 „ 26 „ jó mosatu barna kockázott morva kanavász	5.20	2.90
1 „/2 „ 30 „ halbatúdi gyolcs	6.90	3.90
1 „/2 „ 29 „ legnehezebb szilészi vászon	10.50	6.05
1 „/2 „ 30 „ legnehezebb rumburgi kanavász	11.90	6.50
1 „/2 „ 30 „ szíles amerikai bór vászon	12.50	6.18
1 „/2 „ 29 „ szíles legfinomabb hollandi vászon	15.90	7.80
1 „/2 „ 30 „ szíles legfinomabb irlandi vászon	18.50	9.90
1 „/2 „ 54 „ szíles legnehezebb schönburgi vászon	28	16.50
1 „/2 „ 30 „ szíles legfinomabb hollandi vászon	18.25	10.75
1 „/2 „ 50 „ szíles legfinomabb georgsvaldi vászon	35.50	18.25
1 „/2 „ 30 „ szíles jó minőségű chiffon	11.50	5.40
1 „/2 „ 30 „ szíles legjobb minős. dobos chiffon	12.90	6.50
1 db igen jó minőségű munkás ing, színes	1.30	—55
1 db igen jó minőségű finom színes creton ing	2.10	—98
1 db fehér chiffon ing, redőzött vagy sima mell	1.95	—95
1 db fin. oxfordi ing dupla mell	2.15	1.25
1 db legfin. fehér madapolán ing dupla bélelt mell	2.60	1.35
1 db nagy levarrott finom karton paplap	3.25	1.70
1 db nagy levarrott fin. török creton paplap	3.75	1.95
1 db nagy levarrott legfin. perzsi creton paplap	4.65	2.30
1 db nagy levarrott legfin. bécsi török paplap színes pettyekkel	5.60	2.40
1 db nagy levarrott cachmir paplap	5.85	2.95
1 db kettős levarrott indis cachmir paplap	6.80	3.45
1 db egészen nagy matrász tengeri füvel töltve	8.95	4.40
1 db egészen nagy matrász finom tisztá szőrel	32	11.80

Több ezer db finom szatén nyakkendő csak 5 kr.
Több ezer db bécsi vörös broge kendő kis leányoknak csak 3 kr.
Több ezer garnitúra inggomb csak 9 kr.
Több ezer pár kis gyermek harisnya csak 40 kr.
Több ezer pár nyers finis harisnya uraknak csak 12 kr.
Több ezer rőf legfinomabb csipke függöny elszőtt 55 m 25 kr.
Több ezer rőf „/2 szél. legj. mins. csikos butor csinát elszőtt 55 m 28.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-
utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

A vadászat mestere.

Önképző gyakorlati utmutatás a vadászat kedvelői számára, vagyis rövid foglalatja mindazon elméleti szabályoknak, melyek megtanulása s megtartása mellett a vadászatot bárki a siker gyönyörével gyakorolhatja.

Saját és egy ötvenéves vadász tapasztalataiból, s jeles kuttók nyomán írt

CSERSZILVÁSI ÁKOS.

Harmadik, átdolgozott és bővített kiadás.

Ára füze 80 kr.

Haris Zeillinger és Tsa,

vászon és fehérneműek raktára

a „kék csillaghoz.” Budapest váci utca 9. sz.

Jelen értesítéssel nagyrabecsült vevők és a t. cz. közönség szíves tudomására hozzák, hogy dusan felszerelt vászonraktárukat, kész fehérneműekkel, hölgyek, urak és gyermekek számára a legváltozatosb új mintákban gazdagíták, kiváló gondot fordítva teljes nászkelengyek összeállítására és felszerelésére. Árjegyzéket, melyben minden cikk legutányosb szabott ára ki van téve, kívánatra szívesen és bérmentve küldenek.

TERNO

cs. k. lottóban

egyedül csak úgy érhető el, ha birjuk ama számok comb natioit, melyeknek a húzáson ki kell jönnök. E számokból, mint egyedüli titokkal, készlettel bír az általános ismert, és magas nyeresémet juttatékall sokszorosan kitüntetett Kreutzenberg tőke-pénzes Hohenzamban (éjszaki vaspály), ki már maga eleget nyervén, és igen sok embert, ki az előtt nagyon kevés pénzzel bírt, gazdaggá tett.

A ki tehát a legközelebbi lottóhúzásokra kíváncsi, az számok közlését kívánja, melyek egy „terno-játékutastásra” világosan elővannak írva, küldje be azonnal pontos címét, mire a számok küldése rögtön megtörténik. „A ki mer, az nyergiz közmondás, a miért is senki se zárja el a közelgő szerencse elől ajtaját, hanem hozasson azonnal egy terno-játék-combinatiót, tegye be a számokat bizonyosan, s várja meg a sikert.

Magyarország legnagyobb kölesönkönyvtára 30,000 kötet.

Van szerencsem a tisztelt nagydémű olvasókö-zönséggel tudatni, hogy a **Lafite-féle kölesönkönyvtár** megvettem, és azt azonnal a **magyar regegyirodalom összes terményeivel** valamint a német francia és angol nyelven megjelent kiváló regényekkel bővítettem, úgy hogy jelenleg a legtagabb igényeknek megfelel a **bérleti díjak** helyben, különösen a **vidékre** lehető legolcsóbbak. A kölesönkönyvtár naponta 1/2 8-1/2 óráig, és délután 2-7 óráig nyitva van.

Kis Lajos, Budapesten bécsi utca 3. az. udvarban. 5611 6009

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

FRANKLIN-KÖNYVTÁR.

DURUY VICTOR.

VILÁGTÖRTÉNELEM.

Átdolgozott és Magyarország történetével bővítette

Dr. BALLAGI ALADÁR.

Ára füze 3 frt.

A „Franklin-Könyvtár” tervrajza.

Jelen kötettel a tudományos ismeretek különböző mezejéről válogatott munkák sorozatát nyitjuk meg oly asándékkal, hogy közönségünk minden művelt vagy műveltségre törekvő tagjának néhány év alatt becses házikönyvtárt adhasunk által.

Ugy gondoljuk, hogy a különböző művek szakaszerű kiválasztásával és tetetés tárgyalásával azoknak is igen lényeges szolgáltatást teszünk, kik alapos és rendszeres iskolai képzésben vagy kevésbé részletes, vagy a kiknek polgári állása a rég megtanult, de már idestova elfelejtett ismeretanyaguk utánpótlását más módon, mint önképző olvasás útján, nem enged meg. Ép ezért az a sorozatban megjelent egyes művek kiválasztásánál különös figyelemmel leszünk arra, hogy azok megértésére az ugynevezett **tudományok képzettség** ne legyen okvetlenül szükséges; mihez képest e munkák mindenike vonzó és könnyen érthető modorban dolgozza fel a tudomány anyagát, hogy így az olvasó könnyű szerrel, a verejtékes munka mellőzésevel gazdagíthassa ismeretkincsét.

„Franklin-Könyvtár”-unk minden kötetét a tudomány egy-egy ágát a maga egészében fogja tárgyalni és fölfelelni. Kötetünként is megszerezhető lesz; rá-tuknázásról vagy a többi kötetek megvételének kötelezettségéről szó sincsen. Régi szokásunkhoz ragaszkodva, e vállalatunknál is lemondunk a reclame és colportage nagy dobbal járó eszközeinek alkalmazásáról, mert meg vagyunk róla győződve, hogy az a közönség, mely a világ mai haladó mozgalmait közeppett a komolyabb olvasmány szükségét érzi, meg tudja különböztetni a tanulságos könyvet a gyári férczelménytől; jó könyveknek pedig csalogató cséger nélkül is elegendő vevője akad.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félre ... 6 *
Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 8 frt
félre ... 4 *
Csopán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt
félre ... 3 *
Külföldi előfizetőknek a postallag meghatározott viteldij is eszandolód.

36-ik szám 1880.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 5.

XXVII. évfolyam.

ÉSZAK-AMERIKA ELNÖKJELÖLTJEI.

Kér hatalmas párt áll egymással szemben az észak-amerikai Egyesült-Államokban: a republikánus és a demokrata. De e két jelzöböl nehéz eltalálni, miről ismerni rá egyikre, miről a másira s mi az voltaképen, mely öket megkülönbözteti. Pedig rövid pár szóba foglalható össze: a köztársasági párt nagyobb központosítást kíván s az egységes állam felé hajló iránylatokat követ, míg a demokrata párt több

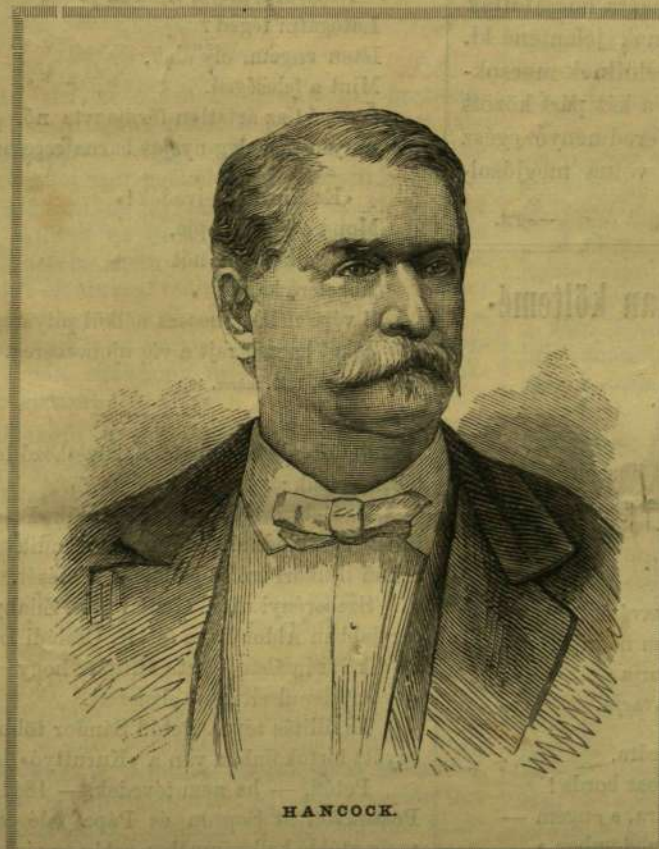
Cincinnatiában, mely alkalommal mind a két párt megállapodott azok személyében, kiket mint köztársasági elnök- és alelnökjelölteket szavazatával támogatni fog.

Az amerikai elnökválasztás nem direkt választás, hanem úgy megy végbe, hogy az egyes államokban ösválasztások utján u. n. elektorok (választók) választatnak, kiknek száma minden egyes államban egyenlő amaz államnak a kongresszuson ülő szenátorai és képviselői számával. Ezeknek az elektoroknak kell aztán a köztársaság elnökét és alelnökét megválasztani.

nek az elnöki és Chester Arthurt az alelnöki székre.

Az előbbinek jelöltsége nagy föltűnést keltett világsszerte. Nevét alig ismerték azelőtt Európában s köztudomásu volt, hogy a republikánus párt számos árnyalatának vezérei mindent elkövetnek Grant Ulysszes tábornok érdekében, a ki két ízben volt már a köztársaság elnöke.

Garfield mint Ohio állam küldötteinek vezére ment volt a republikánusok chicagói gyűlésére s ott Shermannt, a pénzügyminisztert,

HANCOCK.

GARFIELD.

hatalmat követel a központ rovására az egyes államoknak, nagyobb függetlenséget és szelebb hatáskört. A különbség legelővidebben jelezhető a két ismert szóval: centralizáció és decentralizáció. Minden egyéb, a mi a két pártot egymástól elválasztja, ennek fogalma alá csoportosul, vagy mellé sorakozik.

A két párt közti mérkőzésnek legnagyobb alkalma az elnökválasztás, melyre már nagyban folynak az előkészületek. A republikánusok jun. 2-án tartották meg nemzeti konvencziójukat Chicagóban, a demokraták husz nappal később

Törvénynyel ugyan nem, de erkölcsileg mégis kötelezve vannak arra az elnökjelöltre adni szavazatukat, kit a különböző pártok nemzeti konvencziója fölláított; ez ideig a választók teljesítették is e kötelezettségüket. Törvény szerint az elnökválasztók mindig a november havára eső első hétfőre következ kedden választatnak és pedig a legközelebbi elnökválasztásra eső minden negyedik évben; az elnökválasztás pedig december hó első szerdáján ejtődik meg.

A republikánusok a chicagói nemzetgyűlésen Garfield James Ábrahámot állították föl jelölt-

ajánlotta egy igen meleg beszéddel elnökjelöltre. Esze ágába se jutott, hogy e megisteltetés még őt magát is érhesse, a mint hogy nem is fordult elő még soha, hogy a nemzeti konvenczió a saját kebeléből állítson föl valakit jelöltnek. Garfielddel esik meg ez először, sőt mondhatni, hogy jelöltetését egyenesen annak köszönheti, hogy a konvenczió tagja volt. Az első pillanattól kezdve, hogy a sokszor nagyon is heves választási vitákba beavatkozott, nyugodt, mérsékelt, békéltető föllépésével, az érvek és ellenérvek higgadt és igazságos mérle-